

सरकारच्या दडपशाहीच्या विरोधात भाकप तर्फे जिल्हाधिकाऱ्यांना निवेदन सादर

महासागर प्रतिनिधी
भंडारा दि. १७ऑक्टोबर : भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाच्या राज्यव्यापी आवाहना नुसार दिनांक १६ ऑक्टोबर २०२५ ला दुपारी साडेतीन वाजता भाकपचे जिल्हा सचिव कॉम्रेड हिवराज उके यांच्या नेतृत्वात सरकारच्या व धर्मांध सनातनवाद्यांच्या

दडपशाही च्या विरोधात जिल्हाधिकाऱ्यांना निवेदन सादर करण्यात आले. पर्यावरणवादी वैज्ञानिक व देश प्रेमी सामाजिक कार्यकर्ते सोनम वांगचुक यांची राष्ट्रीय सुरक्षा कायद्याअंतर्गत असंवैधानिक पद्धतीने झालेली अटक, भारताचे सरन्यायाधीश भूषण गवई या-

ंच्यावर झालेल्या बूट फेक प्रकरणी सरकारने अजूनही ठोस कार्यवाही केलेली नाही याचा भाकप तर्फे निषेध करण्यात येत आहे. निवेदनात १. सोनम वांगचुक यांची बिनसर्त त्वरित सुटका करा. २.सरन्यायाधीश भूषण गवई यांच्यावर झालेल्या बूट फेकी प्रकरणात गुन्हेगार वकिला विरुद्ध

कडक कायदेशीर कारवाई करा. ३. घटनाविरोधी, जनविरोधी महाराष्ट्र विशेष जनसुरक्षा कायदा त्वरित रद्द करा. या मागण्यांचा समावेश आहे. निवेदन जिल्हाधिकाऱ्या मार्फत सहायक महसूल अधिकारी श्री मधुसूदन चवडे यांनी स्वीकारले. शिष्टमंडळात कॉम्रेड हिवराज

उके, कॉम्रेड सदानंद इलमे, कॉम्रेड प्रियंकला मेश्राम, कॉम्रेड गजानन पाचे, कॉम्रेड भगवान मेश्राम, कॉम्रेड ताराचंद देशमुख, कॉम्रेड वामनराव चांदेवार, कॉम्रेड महानंदा गजभिंये, कॉम्रेड उर्मिला वासनिक, कॉम्रेड गौतम भोयर, कॉम्रेड पंचफुला गजभिंये इत्यादींची उपस्थिती होती.

महायुती सरकारच्या फसव्या पॅकेज विरोधात राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी शरदचंद्र पवार पक्ष निषेधात्मक ‘काळी दिवाळी’ मौन व्रत आंदोलन

महासागर जिल्हा प्रतिनिधी
भंडारा दि. १७ऑक्टोबर : राज्यात अतिवृष्टीमुळे चौफेर नुकसान झाले आहे. कधी नव्हे असे नैसर्गिक संकट आल्यामुळे राज्यातील बळीराजा पूर्णतः उद्ध्वस्त झाला आहे. झोपलेल्या सरकारला जागे करण्यासाठी आपल्या सर्वांच्या उपस्थितीत पक्षाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष पदमविभूषण शरदचंद्र पवार साहेब यांच्या नेतृत्वाखाली नाशिक येथे भव्य शेतकरी मोर्चा काढण्यात आला. त्यानंतर देखील सरकारने पंचनामे करण्यात आणि भेटी देण्यात वेळ घालवून पूर्वीचेच निकष आणि अटी सहित मदत देण्याच्या दृष्टीने पाऊले उचलली आणि महाराष्ट्राच्या शेतकऱ्यांचा विश्वासाघात केला. राज्यात ‘सरसकट कर्जमाफी’ व ‘ ओला दुष्काळ जाहीर करून हेक्टरी ५०,०००/-रु. ची मदत करण्याची भूमिका राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी शरदचंद्र पवार पक्षाने सत्ताधारी महायुतीकडे लावून धरली आहे. आमच्या पक्षाच्या राष्ट्रीय कार्यध्यक्षा महासंसदरत्न खा. सी. सुप्रियाताई सुळे यांनी सर्वप्रथम केंद्रीय कृषि मंत्री यांची भेट घेऊन महाराष्ट्रातील गंभीर परिस्थिती लक्षात आणून दिली व ‘सरसकट कर्जमाफी’ चा मुद्दा केंद्रस्थानी आणला. आपल्या सर्वांच्या पाठपुराव्यामुळे महायुती सरकारने घाईघाईत रु. ३६,५०० कोटींची फसवी मदत जाहीर केली. परंतु ‘सरसकट कर्जमाफी’ करणे गरजेचे असताना केवळ विविध निकष लावून शेतकऱ्यांना पदयात काहीच मदत पडत नसल्याच्या घटना समोर येत आहेत.

महायुती सरकारने बळीराजाच्या डोळ्यात धूळफेक करून शेतकऱ्यांना ही फसवी मदत दिलेली आहे. याचा निषेध म्हणून पक्षातर्फे प्रत्येक जिल्ह्यात जिल्हाधिकारी यांना निवेदन देऊन त्याच कार्यालयासमोर आज शुक्रवार, दि. १७ ऑक्टोबर, २०२५ रोजी सकाळी १०.०० ते दुपारी ०२.०० या वेळेत मौन धारण करून निषेधात्मक ‘काळी दिवाळी’ आम्ही एकत्र येऊन साजरी केली आहे.

जि.प.शाळा किन्ही (मो.)येथे दिवाळी पुर्वतयारीत विद्यार्थ्यांनी तयार केले आकाश दिवा, भेटकार्ड व पणत्यांचे सुशोभन

किन्हीच्या विद्यार्थ्यांनी दिल्या

एकमेकांना दिवाळीच्या शुभेच्छा...

महासागर प्रतिनिधी
किन्ही मोखे दि.१७ऑक्टोबर : जिल्हा परिषद वरिष्ठ प्राथमिक शाळा किन्ही (मोखे) येथे दिवाळीची पूर्वतयारी म्हणून विद्यार्थ्यांनी स्व कल्पनेतून दिवाळीसाठी आकाश दिवा, भेटकार्ड तसेच पणत्या सुशोभन करून दिवाळीची पूर्वतयारी केली. यावेळी मुख्याध्यापक एन. आर. पडोळे, शिक्षक एन. आर. बनकर, सिता पात्रोकर, रुपाली रुपनवर, संतोष गडवे, प्रमोद शेंडे, स्वयंसेविका रिना बिसेन, मिनाक्षी क्षिरसागर उपस्थित होते. याप्रसंगी शिक्षकांनी दिवाळी सणाविषयी माहिती दिली. दिवाळीत फटाके आतिषबाजी जागरूकतेने करावी काही अनुचित प्रकार घडू नये

याची काळजी घ्यावी. सुद्युग्मध्ये सर्व विद्यार्थ्यांनी नियमित अभ्यास करावा असे मार्गदर्शन केले. त्याचप्रमाणे इयत्ता पाचवी सहावी आणि सातवीच्या विद्यार्थ्यांनी याप्रसंगी भेळ (खाऊ) तयार करून सर्व विद्यार्थ्यांना वाटप केले.

अशाप्रकारे सर्व शिक्षक वृंदांच्या मार्गदर्शनाने,

विद्यार्थ्यांच्या सहकार्याने आणि सहभागाने हा दिवाळी पुर्वतयारी कार्यक्रम उत्साहात साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमात सर्व विद्यार्थी शिक्षक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन सिता पात्रोकर यांनी तर आभारप्रदर्शन सहायक शिक्षिका कु.रुपाली रुपनवर यांनी केले.

आकाश लिखार (पीएचडी संशोधक) यांची संशोधन व निसर्ग संवर्धन याविषयी मार्गदर्शन

सेवानिवृत्त प्रा.डॉ. एल.पी. नागपूरकर यांची अशोका विद्यापीठातील संशोधक आकाश लिखार यांच्याशी प्रेरणादायीभेट

महासागर प्रतिनिधी
साकोली दि.१७ऑक्टोंबर : हरयाणा येथे अशोका विद्यापिठात मोलीक्यूलर मटेरियल्स समुहात कार्यरत पी. एच. डी. संशोधक आकाश लिखार यांची अलिकडे साकोलीचे रसायनशास्त्र विषयाचे सेवानिवृत्त विभागप्रमुख व संशोधक डॉ. एल. पी. नागपूरकर यांचेशी विशेष भेट झाली. वाईल्ड लॉईफ ट्रस्ट ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली तर्फे आयोजित राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभागी होते. डॉ. एल. पी. नागपूरकर यांनी अशोका युनिटव्हर्सिटीला भेट दिली व भेटी दरम्यान डॉ. नागपूरकर यांनी विद्यापिठातील अत्याधुनिक संशोधन

प्रयोगशाळा उपलब्ध सोयीसुविधा पाहिल्या व संशोधक विद्यार्थ्यांशी संवाद साधत विज्ञानातील नवनेचे विस्तारीत क्षेत्र व कल्पनांवर विचारमंथन केले. आकाश लिखार यांनी आपले

विद्यालय शिक्षण साकोली येथील कृष्णमुरारी कटकवार विद्यालयात पूर्ण केले होते. नागपूरच्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालयातून पदवी संपादन केली तर सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय पूर्णे येथून अजैविक

रसायनशास्त्रात एम. एस्सी. पदवी प्राप्त केली.

सध्या ते डॉ. दिपक अस्थाना यांच्या मार्गदर्शनाखाली पी. एच. डी. चे संशोधन कार्य करीत असून बहू- क्रोमोकोरिक सूप्रॉलीक्यूलर

आर. एम .पटेल महिला कला महाविद्यालयात ‘सहकारातून नवभारताची निर्मिती’ या विषयावर प्रेरणादायी वक्तृत्व स्पर्धा संपन्न

महासागर प्रतिनिधी
भंडारा दि. १७ऑक्टोंबर : स्थानिक श्रीमंती आर .एम .पटेल महिला कला महाविद्यालय. भंडारा येथे अर्थशास्त्र विभाग व जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था भंडारा यांच्या संयुक्त विद्यमाने . ‘ सहकारातून नवभारताची निर्मिती ’ या विषयावर प्रेरणादायी वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. रंजना शृंगारपुरे मॅम होते, तर प्रमुख अतिथी म्हणून श्री. उद्धवजी डोरले अर्बन बँकेचे संचालक डॉ सुषमा नराजे .डॉ राहुल भोरे डॉ नरेश बोरकर ग्रंथपाल वर्षा मेश्राम उपस्थित होते कार्यक्रमची सुरवात दीपप्रचलन आणि सरस्वती

पूजनाने झाली. प्रा. सुभाष पाथोडे सर यांनी प्रास्तविक भाषणानु सहकार चळवळीच्या माध्यमातून नवभारत घडविण्यावरील आपले विचार मांडले. स्पष्टतः नुतन गोडाणे, कृपाली राघोते . प्रतिष्ठा केलकर तसेच खुशी धुलसे या विद्यार्थ्यांनी पारितोषिक मिळविले. परीक्षकांनी सर्व सहभागींचे कौतुक करताना सांगितले की ,सहकार हीच भारताच्या आत्म निर्भरतेची खरी गुरुकिल्ली आहे. ‘कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन बी.पी नंदनवार सर, तर आभार प्रदर्शन प्रा. राहुल रामटेके यांनी मानले. कार्यक्रमाला प्रा डोके बंशीलाल शेन्डे व, इतर प्राध्यापक वृद्ध आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

आणि शालेय विद्यार्थ्यांनी हातात झाडू घेऊन गावातील सार्वजनिक रस्ते,

भंडारा जिल्ह्यात कलम ३७ लागू

भंडारा : दिवाळी सण दिनांक १७ ऑक्टोबर पासून सुरू होत आहे.तसेच १७ ऑक्टोबर रोजी वसुभारस व दिनांक १८ ऑक्टोबर रोजी धनवसोदशी व २० ऑक्टोबर, रोजी नरक चतुर्थी व २१ ऑक्टोबर रोजी लक्ष्मीपुजन आणि २२ ऑक्टोबर रोजी बली प्रतिपदा/ पाडवा साजरा करण्यात येणार आहे. व धम्मचक्र प्रवर्तन दिनांनिमित्त जिल्ह्यात मिरवणुक काढण्यात येणार असून सांस्कृतिक

कार्यक्रम घेण्यात येतात. त्यानिमित्ताने मोठ्या प्रमाणावर नागरिकांची गर्दी होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे जिल्ह्यात कायदा व सुव्यवस्था अबाधित राखण्यासाठी प्रशासनाने खबरदारीचा उपाय म्हणून मुंबई पोलिस अधिनियम १९५१ चे कलम ३७(१)(३) लागू केले आहे. या आदेशानुसार १० ऑक्टोबर, २०२५ रोजी दुपारी १.०० वाजेपासून ते २४ ऑक्टोबर, २०२५

रोजी २४.०० वाजेपर्यंत हा बंदोबस्ताचा आदेश लागू राहणार आहे,अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी लीना फलेके यांनी हा आदेश जारी केला आहे. या कालावधीत सार्वजनिक ठिकाणी राख बाळागणे, मिरवणुका काढणे, घोषणाबाजी, जमाव गोळा करणे अशा प्रकारांच्या अंमल बजावणीस मर्यादा घालण्यात आल्या आहेत. या आदेशाचे उल्लंघन करणाऱ्यांविरुद्ध फौजदारी कायद्यांतर्गत कठोर कार्यवाही करण्यात येणार आहे, असेही प्रशासनाने स्पष्ट केले आहे.

BHONDEKAR EDUCATION SOCIETY BHANDARA		
POOJA NURSING COLLEGE, BHANDARA		
KISAN CHOWK, BANK COLONY, SAHAKAR NAGAR, BHANDARA . 441904		
Institutional Level Round B.Sc. Course Colleges for Academic Year 2025-26		
Sr. No.	Activity	Dates
1	Submission of application in prescribe format.	18/10/2025 to 20/10/2025 upto 05.30 pm
2	Display of Merit List-1 Selection List and Wait List notice board and college web-site	20/10/2025 By 06.30 pm
3	Physical Joining and Filling Status Retention of candidates from Selection List-1 all original Documents & payment	24/10/2025 to26/10/2025 upto 05.30 pm
4	Display of Selection List -2 and Wait List notice board and college web-site	26/10/2025 by 06.30 pm
5	Physical Joining of candidates from Selection List-2 all original Documents & payment	27/10/2025 to 29/10/2025 upto 05.30 pm
6	Display of Residual Vacancy at College Notice Board and Web Site	29/10/2025 by 06.30pm
7	Reporting of eligible candidates with original documents and Requisite Fees to college for residual vacancy	30/10/2025
8	Filling of Residual Vacancy from reported eligible candidates list published on the website on the basis of merit	30/10/2025 02.30 pm onwards
9	Reporting of admitted candidates in College Feedback Module	31/10/2025
10	Cut-off date of admission for B.Sc. Nursing Course for A.Y. 2025-26. As per Indian Nursing Council	31/10/2025

Please Visit : www.mahacet.org All Merit and Wait List on the Notice Board and website of the college.

Contact No. 7391045392 / 7823006818 / 9850974842
Email ID : poojanursinginstitute@gmail.com web site:- poojanursing.com

मुलांवरील लैंगिक गुन्ह्यांमध्ये ९४% वाढ

अल्पवयीन मुलामुलींवर लैंगिक अत्याचार, त्यांचे शोषण, अनैसर्गिक कृत्य ही देशासमोरची एक भीषण समस्या आहे. केद्र आणि राज्य सरकारकडून याला प्रतिबंध लावण्यासाठी वेगवेगळे कायदे केले जात आहेत, काही प्रकरणात आरोपींना शिक्षाही सुनावली जाते. तथापि, अशा प्रकारच्या गुन्ह्यांमध्ये घट होण्याऐवजी त्यात वाढच होवू लागली आहे. लहान मुलामुलींच्या पालकांनी यासाठी निव्वळ सरकार, पोलीस यंत्रणा आणि न्याय व्यवस्था यावर निर्भर राहण्याऐवजी स्वतः मुलांकडे लक्ष द्यावयास हवे.

२०१७ ते २०२२ पर्यंत भारतात मुलांवरील लैंगिक गुन्ह्यांच्या प्रकरणांमध्ये ९४ टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. लैंगिक गुन्ह्यांपासून बाल संरक्षण (POCSO) कायद्यांतर्गत नोंदवलेल्या अशा प्रकरणांची संख्या ३३,२१० वरून ६४,४६९ झाली आहे. अहवालात म्हटले आहे की, वाढती आकडेवारी असूनही शिक्षेचे प्रमाण १० टक्क्यापेक्षा जास्त आहे, जे मजबूत कायदेशीर कारवाई आणि अहवाल प्रणाली दर्शवते. चाइल्डलाइट ग्लोबल चाइल्ड सेफ्टी इन्स्टिट्यूटच्या इनटू द लाईट इंडेक्स २०२५ या अहवालानुसार, गुन्हेगारी

डेटामधील पारदर्शकता देखरेख आणि जलद कारवाई सुलभ करते. अहवालात याला जागतिक मानवतावादी शोकांतिका म्हणून वर्णन केले आहे.

२०१२ मध्ये पोक्सो लागू करण्यात आला
भारतात २०१२ मध्ये लैंगिक गुन्ह्यांपासून मुलांचे संरक्षण (POCSO) कायदा लागू करण्यात आला. सुरुवातीला २०१७ मध्ये ३३,२१० प्रकरणे नोंदवण्यात आली होती, जी २०२२ पर्यंत दुप्पट झाली. वाढत्या अहवालांमुळे लोक आता गप्प राहिलेले नाहीत, परंतु प्रत्यक्ष प्रकरणांची संख्या खूप जास्त असू शकते. भारत, नेपाळ आणि श्रीलंकेतील आठपैकी एक मूल लैंगिक शोषणाचा बळी आहे.

अहवालानुसार, भारत, नेपाळ आणि श्रीलंकेतील सर्वेक्षणातून असे दिसून आले आहे की, आठपैकी एका मुलाने १८ वर्षांपूर्वी लैंगिक अत्याचार किंवा बलात्काराची तक्रार केली आहे. या तीन देशांमधील अंदाजे ५४ दशलक्ष मुले प्रभावित आहेत, जे एकूण बाल लोकसंख्येच्या १२.५ टक्के आहेत.

२०२४ मध्ये भारतात २.२५ प्रकरणे नोंदवली गेली
२०२४ मध्ये दक्षिण आशियामध्ये बाल लैंगिक शोषण सामग्री (CSAM) ची सर्वाधिक प्रकरणे भारत, बांगलादेश आणि पाकिस्तानमध्ये नोंदवली गेली. एकट्या भारतात २.२५ दशलक्ष प्रकरणे

नोंदवली गेली. **एआयच्या गैरवापराबद्दल इशारा**
अहवालात आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सच्या (एआय) गैरवापराविरुद्ध इशारा देण्यात आला आहे. २०२३ ते २०२४ दरम्यान एआय-निर्मित सीएसएम १,३२५ टक्क्यांनी वाढण्याचा अंदाज आहे. मोठ्या टेक कंपन्यांचे निर्णय, जसे की सुरक्षेविषयव एंड-टू-एंड एंक्रिप्शन,

अशा गुन्ह्यांना शोधणे कठीण करत आहेत. चाइल्डलाइटचे सीईओ पॉल स्टॅनफिल्ड म्हणाले की, प्रत्येक आकडेवारीमागे एक मूल असते ज्याची सुरक्षा, प्रतिष्ठा आणि भविष्य हिरावून घेतले जाते. या अहवालात सर्व देशांना बाल लैंगिक शोषणाला सार्वजनिक आरोग्य आणीबाणी म्हणून हाताळण्याचे आवाहन

करण्यात आले आहे, ज्याप्रमाणे एचआयवी/एड्स आणि कोविड-१९ प्रकरणांमध्ये आरोपी ओळखीचे होते.

स्टॅनफिल्ड म्हणाले की, गैरवापर होतो कारण त्याला परवानगी आहे. पुरेशी इच्छाशक्ती असेल तर ते थांबवता येते. मुले वाट पाहू शकत नाहीत; कृती करण्याची वेळ आता आली आहे.

एनसीआरबीच्या ताज्या अहवालानुसार, २०२३ मध्ये मुलांविरुद्धच्या गुन्ह्यांचा दर प्रति १००,००० बाल लोकसंख्येमागे ३९.९ होता, जो २०२२ मध्ये ३६.६ होता. या प्रकरणांमध्ये अपहरण (७९,८८४, ४५%) आणि पॉक्सो कायद्यांतर्गत गुन्हे (६७,६९४, ३८.२%) हे सर्वात प्रमुख होते.

बहुतेक गुन्हेगार पीडितेच्या ओळखीचे होते. ४०,४३४ प्रकरणांपैकी ३९,०७६ प्रकरणांमध्ये आरोपी ओळखीचे होते. ज्यामध्ये ३,२२४ प्रकरणांमध्ये कुटुंबातील सदस्य, १५,१४६ प्रकरणांमध्ये ओळखीचे आणि २०,७०६ प्रकरणांमध्ये मित्रांचा समावेश होता.

मुलांवरील गुन्ह्यांमध्ये मध्य प्रदेश पहिल्या क्रमांकावर
अहवालानुसार, २०२३ मध्ये मुलांविरुद्धच्या गुन्ह्यांचे १.७७ लाख गुन्हे नोंदवले गेले होते, जे २०२२ मध्ये १.६२ लाख होते. याचा अर्थ एका वर्षात ९.२% वाढ झाली आहे, जी महिला आणि वृद्धांच्या तुलनेत सर्वाधिक आहे.

दरम्यान, राज्यांमध्ये एकट्या मध्य प्रदेशमध्ये २२,३९३ प्रकरणे नोंदवली गेली. दररोज सरासरी ४८६ मुलांविरुद्ध गुन्हे नोंदवले जात होते आणि दर तीन मिनिटांनी एक.

मुलांवरील लैंगिक गुन्ह्यांची वाढता आलेख हा भारत आणि इतर काही देशांसाठी चिंतेची बाब आहे. देशाच्या मोठ्या शहरांमध्ये झोपडपट्ट्यांची संख्या, गर्दी, वाढती लोकसंख्या, गरीबी, शिक्षणाचा अभाव अशा अनेक कारणांमुळे मुलांवरील लैंगिक गुन्हे वाढत असून, याविरोधात ठोस उपाययोजना करण्याची गरज आहे.

डॉ. अतुल पंकर जैनुलाब्दीन अब्दुल कलाम, एक विज्ञानप्रेमी, एक शिक्षक, भारताचे माजी राष्ट्रपती आणि मिसाइल मॅन म्हणून ओळखले जाणारे थोर व्यक्तिमत्त्व. त्यांचा जन्म १५ ऑक्टोबर १९३१ रोजी झाला आणि त्यांनी आपल्या कार्यकर्तृत्वाचे देशाच्या प्रगतीसाठी अपार योगदान दिलं.

डॉ. कलाम यांचा जन्म तामिळनाडू राज्यातील रामेश्वरम या छोट्याशा गावात एका मुस्लिम कुटुंबात झाला. त्यांचे वडील जैनुलाब्दीन हे बोटींनी भाविकांना नेण्याचं काम करत असत, तर आई आशियाम्मा या गृहिणी होत्या. गरिबी असूनही त्यांच्या घरात प्रेम, कष्ट आणि शिक्षणाला महत्त्व दिलं जात होतं.

डॉ. कलाम यांनी आपलं प्राथमिक शिक्षण रामेश्वरम मधील स्थानिक शाळेत पूर्ण केलं. त्यानंतर त्यांनी सेंट जोसेफ्स कॉलेज, तिरुचिरापल्ली येथून भौतिकशास्त्रात पदवी घेतली. पुढे त्यांनी मद्रास इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी मधून एरोनॉटिकल इंजिनिअरिंग मध्ये शिक्षण घेतलं.

डॉ. कलाम यांचा वैज्ञानिक प्रवास DRDO (Defence Research and Development Organisation) मधून सुरू झाला, पण त्यांची खरी ओळख झाली ISRO (Indian Space Research Organisation) मध्ये. तेथे त्यांनी भारताच्या पहिल्या उपग्रह प्रक्षेपण यंत्रणा SLV-3 याच्या यशस्वी उड्डाणात मोलाचं योगदान दिलं.

पुढे DRDO मध्ये परतल्यानंतर त्यांनी 'इंटीग्रेटेड मिसाइल डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम' चं नेतृत्व केलं आणि अग्नी, पृथ्वी, त्रिशूल, आकाश या क्षेपणास्त्रांची निर्मिती केली. त्यामुळेच त्यांना 'मिसाइल मॅन ऑफ इंडिया' ही

तरुणांच्या आशेचा दीपस्तंभ

प्रमोद जांभुळकर नागपूर ९८२३९६९०९७

डॉ. कलाम यांनी आपलं प्राथमिक शिक्षण रामेश्वरम मधील स्थानिक शाळेत पूर्ण केलं. त्यानंतर त्यांनी सेंट जोसेफ्स कॉलेज, तिरुचिरापल्ली येथून भौतिकशास्त्रात पदवी घेतली. पुढे त्यांनी मद्रास इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी मधून एरोनॉटिकल इंजिनिअरिंग मध्ये शिक्षण घेतलं.

डॉ. कलाम यांचा वैज्ञानिक प्रवास DRDO (Defence Research and Development Organisation) मधून सुरू झाला, पण त्यांची खरी ओळख झाली ISRO (Indian Space Research Organisation) मध्ये. तेथे त्यांनी भारताच्या पहिल्या उपग्रह प्रक्षेपण यंत्रणा SLV-3 याच्या यशस्वी उड्डाणात मोलाचं योगदान दिलं.

पुढे DRDO मध्ये परतल्यानंतर त्यांनी 'इंटीग्रेटेड मिसाइल डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम' चं नेतृत्व केलं आणि अग्नी, पृथ्वी, त्रिशूल, आकाश या क्षेपणास्त्रांची निर्मिती केली. त्यामुळेच त्यांना 'मिसाइल मॅन ऑफ इंडिया' ही

उपाधी लाभली. डॉ. कलाम यांनी भारत सरकारच्या विविध वैज्ञानिक प्रकल्पांमध्ये काम केलं. २००२ साली त्यांचा भारताचे ११वे राष्ट्रपती म्हणून निवड झाला. ते 'जनतेचे राष्ट्रपती' म्हणून प्रसिद्ध झाले. त्यांच्या कार्यकाळात त्यांनी देशातील तरुणांशी सातत्याने संवाद साधला आणि त्यांना स्वप्न बघण्याची प्रेरणा दिली.

डॉ. कलाम यांना त्यांच्या कार्याबद्दल अनेक राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पुरस्कारांनी गौरविण्यात आलं, त्यात प्रमुख म्हणजे: भारत रत्न (१९९९) : भारताचा सर्वोच्च नागरी सन्मान, पद्म भूषण (१९८१), पद्म विभूषण (१९९०) याशिवाय ३० हून अधिक विद्यापीठांकडून मानद डॉक्टरेट.

डॉ. कलाम यांचा विद्यार्थ्यांवर विशेष विश्वास होता. ते नेहमी म्हणायचे, 'स्वप्न तेच जे झोप लागल्यानंतर नव्हे, तर झोप उडवतात. स्वप्न पहा, आणि ते सत्यात उतरवा. शिकण्याची आणि प्रश्न विचारण्याची सवय लावा. अपयशाने घाबरू नका, तो यशाचा पहिला टप्पा असतो. तुमचं ध्येय स्पष्ट ठेवा, त्यासाठी झपाटून काम करा. धिस्त, मेहनत आणि सकारात्मक विचार यामुळे कोणतीही गोष्ट अशक्य राहत नाही.

डॉ. कलाम यांचे जीवन म्हणजे प्रेरणेचा महासागर आहे. त्यांच्या कार्याने आणि विचारांनी आजही कोट्यवधी लोक प्रेरित होत आहेत. त्यांचा १५ ऑक्टोबर हा जन्मदिवस 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून साजरा केला जातो. आजच्या जमान्यातही डॉ. कलाम यांचे विचार, त्यांचे मूल्य, आणि त्यांचा दृष्टिकोन अधिकच महत्त्वाचा वाटतो.

■ ■

'भारतातील प्रत्येक मुल आणि नागरिक शिक्षित व्हायला पाहिजे'- असं स्वप्न महात्मा फुले, सावित्रीमाई फुले, छत्रपती शाहू महाराज, कर्मवीर भाऊराव पाटील, डॉ. पंजाबराव देशमुख, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरां बरोबरच या देशातील अनेक महामानवांनी पाहिलेले होते.

परंतु खेदाने सांगावं लागत आहे की, महामानवांनी पाहिलेले हे स्वप्न अजून पर्यंत पूर्ण झाले नाही आणि भविष्यात ते पूर्ण होण्याची शक्यता खूप कमी दिसत आहे. याचे कारण म्हणजे भारतात होत असलेले शिक्षणाचे पूर्ण खाजगीकरण.

शिक्षणाच्या खाजगीकरणामुळे भेदभाव पूर्ण शिक्षण व्यवस्था निर्माण होऊन शिक्षण प्रचंड महाग होत आहे. त्यामुळे सामान्यांच्या अवकाया पलीकडे शिक्षण गेलेले आहे. शिक्षण आणि आरोग्य या दोन महत्त्वपूर्ण क्षेत्राला सरकारने वाच्यार सोंडल्याचे दिसत आहे. शाळा आहेत तर इमारती नाहीत, इमारती आहेत तर भौतिक सुविधा नाहीत, आणि भौतिक सुविधा आहेत तर पूर्ण शिक्षक संख्या नाही. अशी सरकारी शाळांची परिस्थिती सरकारने करून ठेवलेली आहे.

म्हणजे शाळेत पूर्ण शिक्षक संख्या नसल्यामुळे शिक्षक असून मुलांना शिक्षण देता येत नाही. शाळेत शिक्षक असेल तर शिक्षकांना

आश्विन वद्य द्वादशी या दिवशी वसुबारस तसेच गुरुद्वादशी हे सण साजरे केले जातात. वसुबारस हा दिवस दिवाळीला जोडून येतो, म्हणून त्याचा समावेश दिवाळीत केला जातो; पण वस्तुतः हा सण वेगळा आहे. या सणाविषयी तसेच याविनिमित्ताने गोपालनाचे महत्त्व थोडक्यात जाणून घेऊया.

वसुबारस (गोवत्स द्वादशी)
श्री विष्णूच्या आपत्तात्मात्मक लहरी कार्यरत होऊन ब्रह्मांडात येण्याचा दिवस म्हणजे वसुबारस! या दिवशी विष्णुलोकातील वासवदत्ता नामक कामधेनु या लहरीचे वहन ब्रह्मांडापर्यंत करण्यासाठी अविरत कार्य करते. या दिवशी या कामधेनुचे कृतज्ञतापूर्वक स्मरण करून अंगणात तुळशी वृंदावनाशी धेनु म्हणजेच गाय उभी करून तिचे प्रतीकात्मक रूपात पूजन केले जाते. या दिवशी आपल्या अंगणातील गाईला वासवदत्तेचे स्वरूप प्राप्त होते, म्हणजेच तिचे एकप्रकारे बारसे होऊन तिला देवत्व प्राप्त होते.

भारतीय लज्जतदार जेवण त्याच्या स्वादासाठी जगभरात प्रसिद्ध आहे. परंतु इंडियन काउन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च (ICMR) एका नवीन अहवालाने भारतीय जेवणातील पदार्थ रुचकर असले तरी आरोग्यासाठी पोषक नाहीत असे म्हटले आहे. भारतीय आहारात काबोहायड्रेटचे प्रमाण खूपच जास्त प्रमाणात आहे. आणि त्यात प्रोटीनचे प्रमाण खूपच कमी असल्याचे म्हटले आहे.

भारतीय आहारामुळे शरीराचे फारसे पोषण होत नाही. उलट या आहाराने देशातील लठ्ठपणा आणि डायबिटीजचे प्रमाण वाढत चालले आहे. आणि स्नायू कमजोर होत चालले असल्याचे आसीएमआरच्या अहवालात म्हटले आहे.

रिपोर्टमध्ये नेमके काय म्हटले आहे ?
आयसीएमआर आणि नॅशनल इन्स्टीट्यूट ऑफ न्यूट्रीशनच्या वतीने केलेल्या या संशोधनात भारतीय लोकांच्या डाएटचे विश्लेषण केले गेले. त्यानुसार झालेल्या संशोधनात असे आढळले की लोकांचे पोट तर या आहाराने भरले जाते. परंतु शरीराला आवश्यक पोषण त्यातून मिळत नाही.

अहवालानुसार रिपोर्टमध्ये हे समोर आले की भारतीय लज्जतदार जेवण त्याच्या स्वादासाठी जगभरात प्रसिद्ध आहे. परंतु इंडियन काउन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च (ICMR) एका नवीन अहवालाने भारतीय जेवणातील पदार्थ रुचकर असले तरी आरोग्यासाठी पोषक नाहीत असे म्हटले आहे.

शिक्षणाचे खाजगीकरण म्हणजे भेदभावपूर्ण शिक्षण व्यवस्थेचे समर्थन

अनिल भुसारी विभागीय अध्यक्ष, मराठा सेवा संघ तुमसर, जि. भंडारा.

कारण म्हणजे शिक्षणाचे खाजगीकरण, व्यापाऱ्यांच्या शाळा चांगल्या चालाव्यात म्हणून सरकारी शाळेत या सर्व योजना. असा एकमेकात सरकारने गुंतवलेला हा व्यापार.

मुलांना शिकऊ देण्याची सरकारची इच्छा नाही. कारण हा टपाल घा, तो टपाल न्या. इथे झाड लावा, तिथे झाड मोजा, मग त्या ओप वर डाउनलोड करा. हा ऑप डाऊनलोड करा, ते लिंक भरा, आजच घा - आताच घा. पुढे कहर म्हणजे ज्या मुलांचे भविष्य घडवायचे आहे त्यांना शिकवायचे सोडून नवभारत साक्षरच्या नावाखाली म्हाताऱ्यांना शिकवण्याचे काम याच शिक्षकांकडे.

म्हणजे ज्यांना शिक्षित करायला पाहिजे त्यांना अशिक्षित करा - मग हे अशिक्षित राहिले म्हणून पुन्हा हे मुलं म्हातारे झाले की यांच्याकरिता पुन्हा प्रौढ शिक्षण. आहे की नाही मजेदार वस्तूक. सरकारच्या अशा विनकामी योजनांमुळे शिक्षणाचा बंटयाधार झालेला आहे.

सरकारी शाळांमधून या सर्व योजना राबविण्यामागेच कारण म्हणजे शिक्षणाचे खाजगीकरण. व्यापाऱ्यांच्या शाळा चांगल्या चालाव्यात म्हणून सरकारी शाळेत या सर्व योजना. असा एकमेकात सरकारने गुंतवलेला हा व्यापार.

खाजगी शाळा म्हणजे भेदभावपूर्ण शिक्षण व्यवस्थेचे समर्थन होय, ज्यांच्याजवळ पैसा त्यांची मुलं मोठ्या शाळेत. ज्यांच्याजवळ जास्तीचा पैसा आहे त्यांची मुलं विदेशात शिकायला. ज्यांच्याजवळ पैसा नाही त्या वंचित, गरीब, मजदूरांची मुलं ज्या शाळेला इमारत नाही, भौतिक सुविधा नाही, पूर्ण शिक्षक नाही त्या शाळेत. मुलांना जर तुम्ही आणि सरकार ईश्वराची लेकरं मानत असणार तर या ईश्वरांच्या लेकरांसोबत हा भेदभाव कशासाठी ? एकीकडे समान संधीची गोष्ट करणे आणि दुसरीकडे संधी मिळणार नाही यासाठी धोरणं आखणे म्हणजे हे पुतळ मावशीचे प्रेम आहे.

हा पुतळ मावशीचा प्रेम जनतेने ओळखून धोरणकर्त्यांना जाब विचारला पाहिजे. लोकांनी संविधानिक लोकप्रतिनिधींना पाचही वर्षं नाल्या, रस्ते नी समाजमंदिरे मागण्यापेक्षा जिथं शाळांना वर्ग खोल्या नाहीत तिथे वर्ग खोल्या मागा. शाळेकरिता भौतिक सुविधांची मागणी करा, शिक्षकांची मागणी करा, प्रयोगशाळा - वाचनालय मागा. लोकांनी लोकप्रतिनिधींकडे अशा रचनात्मक मागण्या मागितल्या तर लोकप्रतिनिधी आणि शासनाचा शिक्षण व आरोग्य व्यवस्थेकडे व्यापार म्हणून बघण्याचा दृष्टिकोन बदलून समाज विकासाचा, उत्तम शिक्षण आणि उत्तम आरोग्य निर्माण करण्याचा दृष्टिकोन निर्माण झाल्याशिवाय राहणार नाही.

समता मुलक शिक्षा और ज्ञान, अखे स्कूल की है पहचान, राष्ट्रपति की ही या मजदूर की चेतान, सबको शिक्षा मिले एक समान

■ ■ ■

वसुबारस (गोवत्स द्वादशी) चे महत्त्व

यासाठीच या दिवसाला वसुबारस असे म्हणतात. बारस म्हणजे एखाद्या गोष्टीत नवीन चैतन्यबीजाची निर्मिती होणे. हेच देवत्व तिच्या ठायी कायमस्वरूपी विष्णुरूपा पाहून जिवाने टिकवायचे असते आणि तिच्यातून प्रक्षेपित होणाऱ्या चैतन्यलहरीचा लाभ घ्यायचा असतो. **इतिहास :** समुद्रमंथनातून पाच कामधेनु उत्पन्न झाल्या, अशी कथा आहे. त्यातल्या नंदा नावाच्या घेनुला उद्देशून हे व्रत आहे. **उद्देश :** या व पुढील अनेक जन्मांतील कामना पूर्ण व्हाव्यात आणि पूजा करत असलेल्या गायीच्या शरीरावर जितके केस आहेत, तितकी वर्षे स्वर्गात रहायला मिळावे. या उद्देशाने या दिवशी गाईची कृतज्ञतापूर्वकपूजा करतात. **सण साजरा करण्याची पद्धत :** या दिवशी सौभाग्यवती स्त्रिया एकभुक्त राहून सकाळी

अथवा सायंकाळी सवत्स गायीची पूजा करतात. **वसुबारस या दिवशी घरा बाहेर पडून सवत्स गायीची पूजा करावी का? पूजा करणे शक्य नसल्यास काय करावे ? :** वसुबारस या दिवशी काही कारणाने घरा बाहेर पडून सवत्स गायीची पूजा करण्यास अडचण असेल, तेव्हा घरी एखादी गायीची मूर्ती असल्यास तिची पूजा करावी. घरी मूर्ती नसल्यास गायीचे पाटावर चित्र काढून त्याची पूजा करावी. **गोपालनाचे महत्त्व :** पृथ्वी, आप, तेज, वायू आणि आकाश या पंचमहाभूतांच्या आधारेने सृष्टीची निर्मिती झाली आणि तिचे चलनचलनही चालू आहे. या पंचमहाभूतांची गाय ही माता आहे. काळाच्या ओघात तिचीच अवहेलना झाल्याने आज सर्वतऱ्हेचे प्रदूषण गंभीररित्या वाढले आहे.

हे वेळीच रोखायचे असेल, तर गोरक्षण, गोपालन आणि गो उत्पादनांचे संवर्धन याला पर्याय नाही. वसुबारस या सणाच्या निमित्ताने गोमातेचे महत्त्व लक्षात घेऊन गोरक्षण, गोपालन आणि गो उत्पादनांचे संवर्धन करण्याचा प्रयत्न करूया. **गुरुद्वादशी :** आश्विन वद्य द्वादशी या तिथीला शिष्य गुरूंचे पूजन करतात. म्हणून या तिथीला गुरुद्वादशी असे म्हणतात.

संकलन :- विद्याधर जोशी ९०११०८४५० संदर्भ : सनातन संस्थेचा ग्रंथ सण, धार्मिक उत्सव आणि व्रते

धनत्रयोदशी (धनतेरस) हा दिवाळीचा पहिला दिवस असून, आश्विन महिन्याच्या कृष्ण पक्षातील १३ व्या दिवशी येतो. या दिवशी देवांचे वैद्य भगवान धन्वंतरी यांचा जन्म झाला असल्याने, त्यांची पूजा केली जाते, तसेच लक्ष्मी आणि कुबेराचीही पूजा करून समृद्धीची मागणी केली जाते. या दिवशी सोने, चांदी, भांडी आणि झाडू खरेदी करणे शुभ मानले जाते. या सणाच्या निमित्ताने नवीन सुवर्णालंकार विकत घेण्याची प्रथा आहे. हा दिवस व्यापारी वगासाठी विशेष महत्त्वाचा असतो आणि या दिवशी ते आपापल्या दुकानांमध्ये पूजा करतात. या दिवशी लक्ष्मी मातेची पूजा केली जाते, जी धन आणि समृद्धीची देवी आहे. हिंदू परंपरेनुसार भगवान धन्वंतरी ही आरोग्याची देवता आहे. जे समुद्रमंथनातून प्रगट झाले होते आणि त्यांच्या

वाचक लिहितात

हातात अमृत कुंभ होता. या दिवशी भगवान धन्वंतरीचे (देवांचा वैद्य) पूजन केले जाते. धन्वंतरी मंत्र ओम नमो भगवाते वासुदेवाय धन्वंतरे अमुतकलश हस्ताय सर्वाभयविनाशाय त्र्यलोक्यनाथाय महाविष्णुये स्वाहा. असा मंत्र म्हणतात.कुडुनिंबाच्या पानांचे बारीक केलेले तुकडे आणि साखर असे प्रसाद म्हणून लोकांना देतात. कुडुनिंबाची उत्पत्ती अमृतापासून झाली आहे. कुडुनिंबाची पाच-सहा पाने प्रतिदिन खाल्ली, तर व्याधी होण्याची शक्यता नाही. एवढेच कुडुनिंबाचे महत्त्व आहे; म्हणून या दिवशी तोच धन्वंतरीचा प्रसाद म्हणून देण्यात येतो.

■ **कु. राधा प्रमोद पिंपळापूर उमरेड.**

खरे लक्ष्मीपूजन

लक्ष्मीपूजन ही भारतीय संस्कृतीतील एक वैशिष्ट्यपूर्ण पूजा आहे. ही पूजा आश्विन महिन्यातील अमावस्येला, संध्याकाळी केली जाते. शास्त्रानुसार, जेव्हा उपासक लक्ष्मीपूजन करतो, तेव्हा त्या पूजेतून लक्ष्मीचे तत्त्व उपासकाकडे प्रक्षेपित होते. हे तत्त्व आपण सतत साधनेच्या रूपात अंगीकारले, तर लक्ष्मी आपल्या सोबत राहते. परंतु उपासकाच्या मनात अहं निर्माण झाला, तर ती लक्ष्मी निघून जाते. खऱ्या अर्थाने लक्ष्मीपूजनाचा आनंद ध्यायचा असेल, तर आपण लक्ष्मीचे तत्त्व असलेल्या प्रत्येक गोष्टीत तिचे रूप पाहून त्याचा योग्य उपयोग करायला हवा. जल हे लक्ष्मीला अतिशय प्रिय आहे, कारण ती समुद्राची कन्या आहे. समुद्रमंथनातून लक्ष्मी प्रकट झाली. त्यामुळे दीर्घाइन जीवनात आपण वापरत असलेले जल योग्य पद्धतीने वापरले, तर लक्ष्मी स्थिर राहते. धनलक्ष्मी आपण लक्ष्मीला घनाची देवी मानतो. म्हणून घनाचा योग्य विनियोग करून, दानधर्म करणे, तसेच सत्याश्राला दान देणे हे आवश्यक आहे. यामुळे लक्ष्मी स्थिर राहते. धान्य म्हणजेच लक्ष्मी. अन्नाचीही ती देवता आहे, जिची आपण अन्नपूर्णा म्हणून पूजा करतो. अन्न वाया न घालवता, आवश्यक तेवढाच उपयोग केल्यास लक्ष्मी प्रसन्न राहते आणि आपल्या घरी स्थिर होते. लक्ष्मीपूजन दिव्याच्या प्रकाशात केले जाते. दिवा पाहून लक्ष्मी येते असे मानले जाते. दिवा म्हणजे प्रकाश. आजच्या काळात हा प्रकाश म्हणजे वीज. आपण वीज योग्य प्रकारे वापरली, तरही लक्ष्मी आपल्या घरात स्थिर राहते. दिवाळी म्हणून एका दिवसापुरता खर्च करून मिळणारा आनंद क्षणिक असतो; पण लक्ष्मीपूजनाचा खरा आनंद रोज लक्ष्मीचे स्मरण ठेवून योग्य कृती करण्यात आहे.

■ **सौ. रमा देशमुख, नागपूर.**

भारतीय जेवण रुचकर परंतु आरोग्यासाठी हानिकारक

केवळ ३५ ते ४० ग्रॅम प्रोटीन असते. डाळ, दूध, अंडी आणि सोयासाखे पदार्थ भारतीय ताटातून गायब आहेत. त्याचा परिणाम इन्सुलिटी आणि मसल स्ट्रेथवर होत आहे. आयसीएमआरच्या रिसर्चनुसार दक्षिण भारतीय लोस तांदूळावर अवलंबून असतात.तर उत्तर भारतात गहूचा वापर सर्वाधिक होतो. तूर पूर्वेत्तर राज्ये आणि किनारी प्रदेशात मासे आणि नारळाने थोडे चांगले प्रोटीन मिळते. परंतु एकूण संपूर्ण देशाच्या

डाएट संतुलनाचा अभाव आहे. **आयसीएमआरचा इशारा** आयसीएमआरने लोकांना आपल्या डाएटमध्ये सुधार करण्याचा इशारा दिला आहे. अहवालानुसार लोकांनी त्यांच्या डाएटमध्ये प्रोटीन आणि हेल्दी फॅटचा समावेश केला नाही तर येणाऱ्या काळात आजारांचे प्रमाण वाढेल. आयसीएमआरने सल्ला दिला आहे की थाळीत २५ टक्के प्रोटीन, ५० टक्के कार्ब्स आणि २५ टक्के हेल्दी फॅटचे संतुलन राखणे गरजेचे आहे. तुम्ही रोज थाळीत डाळ, दूध, अंडी आणि दही सोया आणि भाज्यांचा समावेश करू शकता.

■ ■ ■

आयसीएमआरच्या रिसर्चनुसार दक्षिण भारतीय लोस तांदूळावर अवलंबून असतात.तर उत्तर भारतात गहूचा वापर सर्वाधिक होतो. तूर पूर्वेत्तर राज्ये आणि किनारी प्रदेशात मासे आणि नारळाने थोडे चांगले प्रोटीन मिळते. परंतु एकूण संपूर्ण देशाच्या

डाएट संतुलनाचा अभाव आहे. **आयसीएमआरचा इशारा** आयसीएमआरने लोकांना आपल्या डाएटमध्ये सुधार करण्याचा इशारा दिला आहे. अहवालानुसार लोकांनी त्यांच्या डाएटमध्ये प्रोटीन आणि हेल्दी फॅटचा समावेश केला नाही तर येणाऱ्या काळात आजारांचे प्रमाण वाढेल. आयसीएमआरने सल्ला दिला आहे की थाळीत २५ टक्के प्रोटीन, ५० टक्के कार्ब्स आणि २५ टक्के हेल्दी फॅटचे संतुलन राखणे गरजेचे आहे. तुम्ही रोज थाळीत डाळ, दूध, अंडी आणि दही सोया आणि भाज्यांचा समावेश करू शकता.

■ ■ ■

अश्वीकायन प्रा. अशोक सारडा मेहकर (९४२९३९४३९९)

चाहुल ..!

निवडणुका येता जवळी गावात माजते खळबळी पक्षांनाही येतो चेव सुरू करतात चळवळी .. !

पाच वर्षात जे नेते गावात नाही फिरकले निवडणुकीची लागता चाहुल पॅटर्न त्यांनी बदलले ...

आश्वासनांची आता सर्वत्र होईल खेरात भावी उमेदवारा येतील घेऊन कार्यकर्त्यांची वरात ...

महासागर

शनिवार १८ ऑक्टोबर २० २५

भंडारा

पान ६

दिवाळीपूर्वी धान खरेदी केंद्र सुरू करा : हिरालाल नागपूरे

महासागर प्रतिनिधी
सिहोरा दि. १७ऑक्टोंबर : दिवाळीपूर्वी शासकीय आधारभूत धान खरेदी केंद्र सुरू करण्यात यावे, अशी मागणी पंचायत समिती तुमसरचे माजी उपसभापती हिरालाल नागपूरे यांनी केली आहे. धान खरेदी केंद्र सुरू न झाल्यामुळे शेतकऱ्यांचे धान घरी पडून आहेत. आज उदया धान खरेदी केंद्र सुरू होतील ही अपेक्षा शेतकऱ्यांना आहे. दिवाळी हा सण समोर येऊन ठेपला आहे.

पैशा अभावी दिवाळी कशी साजरी करावी याविबांचनेत शेतकरी वर्ग दिसत आहे.

शेतीची मशागत व घेतलेली उसनवारी परत फेड करण्याची चिंता शेतकऱ्यांत सतावत आहे. निसर्गाचा लहरीपणा व परतीच्या

पावसाने आधीच शेतकऱ्यांचा धात झाला आहे.

पुन्हा मावा तुडतुडा सारखा धान पिकावर रोगराईने शेतचे शेत तुणसं झाले आहे. शेतकरी कंगाल तर व्यापारी मालामाल होत असल्याचे नाकारता येत नाही.

शासकीय आधारभूत धान खरेदी केंद्र सुरू न झाल्यामुळे ?'धान आहे घरात अन पैसा नाही खिरात' अशी शेतकऱ्यांची अवस्था झाली आहे.

दिवाळी हा सण लक्षात घेता शेतकऱ्यांनी व्यापाऱ्या कडे धाव घेतली आहे. शासकीय आधारभूत धान खरेदी केंद्रावर मिळणाऱ्या व व्यापाऱ्याकडून मिळणाऱ्या दरात थेट ४०० ते ५०० रुपयाची तफावत आहे.

आधार भूत धान खरेदी केंद्रावर २३८० रुपये तर व्यापाऱ्या कडुन १८०० ते १९०० रुपये भाव मिळत आहे.

परतीच्या पावसाने आधीच धात केला आहे. कमी दरात धान खरेदी करून व्यापाऱ्यांनी शेतकऱ्यांची लुटत मांडली आहे. आता तरी

पालकमंत्री जनता त्या दिवशी दरबार होणार नाही
भंडारा : महिन्याचे प्रत्येक सोम-वारला मा. पालकमंत्री जनता दरबार घेण्यात येत असून उपविभागीय अधिकारी कार्यालय भंडारा अंतर्गत तालुका भंडारा/ पवनी येथे तालुका स्तरीय पालक मंत्री जनता दरबार ८,१५,२२ व २९ सप्टेंबर, २०२५ तसेच ६ व १३ ऑक्टोबर, २०२५ ला मा. पालकमंत्री जनता दरबार घेण्यात आलेला आहे. जिल्हाधिकारी भंडारा

यांचे आदेश क्र.जिकाभ/सि.सुट/संक्र. ७७(२०१५) कावि-८६९/२०२४ दिनांक २७/१२/२०२४ अन्वये दिनांक २०/१०/२०२५ रोज सोमवारला दिवाळी सणानिमित्त नरक चतुर्दशी संबंधाने मा. जिल्हाधिकारी भंडारा यांनी सुट्टी घोषित केलेली आहे. करीता दिनांक २०/१०/२०२५ रोज सोमवारला तालुका भंडारा/ पवनी येथे मा. पालकमंत्री जनता दरबार होणार नाही याची नागरीकानी नोंद घ्यावी. असे उपविभागीय भंडारा यांनी कळविले आहे.

२० ऑक्टोंबर ला मा. पालकमंत्री जनता दरबार होणार नाही
महासागर प्रतिनिधी
साकोली दि. १६ ऑक्टोंबर : महिन्याचे प्रत्येक सोमवारला मा. पालकमंत्री जनता दरबार घेण्यात येत असून उपविभागीय अधिकारी कार्यालय साकोली अंतर्गत तालुका साकोली/लाखनी/लाखांदूर येथे तालुका स्तरीय पालक मंत्री जनता दरबार ८,१५,२२ व २९ सप्टेंबर, २०२५ तसेच ६ व १३ ऑक्टोबर,

२०२५ ला मा. पालकमंत्री जनता दरबार घेण्यात आलेला आहे. मा. जिल्हाधिकारी भंडारा यांचे आदेश क्रमांक जिकाभ/ सि.सुट/ संक्र. ७७ (२०१५) कावि-८६९/२०२४ दिनांक २७/ १२/ २०२४ अन्वये दि. २०/ १०/ २०२५ रोज सोमवारला दिवाळी सणानिमित्त नरक चतुर्दशी संबंधाने मा. जिल्हाधिकारी भंडारा यांनी सुट्टी

घोषित केलेली आहे. करीता दिनांक २०/ १०/ २०२५ रोज सोमवारला तालुका साकोली/लाखनी/लाखांदूर येथे मा. पालकमंत्री जनता दरबार होणार नाही याची नागरीकानी नोंद घ्यावी. असे आह्वान उपविभागीय अधिकारी मा. गौरी देसाई, मा. निलेश कदम तहसीलदार साकोली, यांनी जाहीर केले आहे.

मोकाट कुत्र्यांचा बंदोबस्त करण्यासाठी राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टीचे मुख्याधिकारी यांना निवेदन

महासागर प्रतिनिधी
साकोली दि. १७ऑक्टोंबर : साकोली सेंदुरवाफा येथे काही महिन्यापासून मोकाट कुत्र्यांचा हैदोस वाढल्याचे चित्र दिसून येत आहे. रोज जाणाऱ्या येणाऱ्यांना याचा त्रास सहन करावा लागत आहे. कुत्रे चालल्या मोटार गाडी, दुचाकी, शाळकरी मुलांच्या मागे धावत असल्याने अपघाताच्या घटना घडत आहेत .

सेंदुरवाफा येथील जुन्या ग्रामपंचायत जवळ परिसरात अशीच एक घटना घडली. अशा मोकाट कुत्र्यांना लसीकरण करण्यात यावे व मोकाट कुत्र्यांचे झुंडचे झुंड रस्त्यावर असल्याने जनतेला नाहक त्रास सहन करावा लागत आहे .

वारंवार अशा प्रकारच्या घटना घडून ये

याकरिता राष्ट्रवादी काँग्रेस साकोली सेंदुरवाफा युवक अध्यक्ष प्रवीण भांडारकर, राष्ट्रवादी तालुका अध्यक्ष जया भुं

नगराध्यक्ष

च्या भावी उमेदवार सौ.प्रीती भांडारकर,शीलादेवी वासनिक, सुरेखा शहारे, ज्योती काणेकर, सविता शहारे, सर्वश्री रवी माकोडे, निखिल जोषाकरे, निखिल

नेवारे,पिंटू शेंडे ,प्रभाकर सपाटे, किसन मेश्राम,प्रशांत राऊत,राजू हटवार यांनी नगरपरिषद मुख्याधिकारी यांना मोकाट कुत्र्यांचा बंदोबस्त करण्याकरिता निवेदन

देण्यात आले. नगरपरिषद मुख्याधिकारी यांनी कार्यवाही करण्याचे तात्काळ आदेश दिले असल्याने सामाजिक कार्यकर्त्यांनी आभार मानले.

सपना मीना बी.पी.ई.एस प्रथम कमांक	उषा मीना बी.पी.ई.एस द्वितीय कमांक	किष्णा मीना बी.पी.ई.एस तृतीय कमांक	रिंकू मीना बी.पी.ई.एस चवथा कमांक	खुशी कुमारी बी.पी.ई.एस पाचवा कमांक	अग्रिता मिना बी.पी.ई.एस आठवा कमांक

महासागर प्रतिनिधी
साकोली दि. १७ऑक्टोंबर : वैनगंगा बहुउद्देशीय विकास संस्था संचालित वैनगंगा शारीरिक शिक्षण महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक क्षेत्रात लक्षणीय यश संपादन करून महाविद्यालयाचा नावलौकिक केले आहे. राष्ट्र संत

तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर यांच्या वतीने आयोजित शारीरिक शिक्षण पदवी अभ्यासक्रमात बी पी ई एस ग्रीष्मकालीन परीक्षा २०२५ मध्ये सपना मीणा प्रथम, उषा मीणा द्वितीय, कृष्णा मीणा तृतीय , रिंकू मीणा चतुर्थ, खुशी कुमारी पाचवा, अर्पिता

मीणा आठवा क्रमांक मिळवून महाविद्यालयाचा मान वाढविला आहे. या यशाचे श्रेय विद्यार्थ्यांनी संस्थापक अध्यक्ष डॉ. ब्रह्मानंद करंजेकर, संस्था अध्यक्ष डॉ. सोमदत्त करंजेकर, संस्था सचिव डॉ. वृंदा करंजेकर, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सुनील चतुर्वेदी, प्रा. डॉ. जितेंद्रकुमार ठाकूर,

प्रा. निरज अतकरी, डॉ. राजश्री, डॉ. सुनील आकुलनेरकर, डॉ. सुनील कापगते, डॉ. संदीपकुमार, डॉ. राकेश शेजवाल, प्रा. अजय कांबळे, अशोककुमार मीना, पुखराज लांजेवार, शाहीद सैयद तसेच सर्व शिक्षकवर्ग आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांना दिले आहे .

डोकेदुखीचा त्रासमुळे महिलेनी केली गळफास घेवुन आत्महत्या

अडयाळ दि. : पो.स्टे. अडयाळ अंतर्गत की, यातील मृतक श्रीमती मंगला एकनाथ चिचमलकर वय ४७ वर्षे रा. भावड ता. पवनी जि. भंडारा हिल्ला डोकेदुखीचा त्रास असल्याने ति मामाकडे राहत होती. यातील मृतक ही दि १३/०९/२०२५ रोजी घरी एकटीच हजर होती. तक्रारदार हे कामावर गेले होते घरी परत आल्यानंतर त्यांना बेडरूमचे दार बंद दिसल्याने आवाज दिला असता आवाज न आल्याने दार तोडले असता यातील मृतक हीने सिलींग फॅनला तिचे ओढणीने गळफास घेवुन मरण पावल्याचे दिसले असे अर्जदाराचे तोडी रिपोर्ट वरून व वैद्यकीय मेमो वरून, ठाणेदार यांचे आदेशाने पोस्टे अडयाळ येथे मार्ग क्रमांक:- २९/२०२५ कलम १९४ बि.एन.एस.एस. अन्वये मार्ग नोंद करण्यात आला.

१८ ऑक्टोबर ते ५ नोव्हेंबर पर्यंत जादा वाहतुक बससेवा सुरू

जास्तीत जास्ती प्रवासानी लाभ घ्यावा

महासागर प्रतिनिधी
भंडारा दि. १७ऑक्टोंबर : १८ ऑक्टोबर ते ५ नोव्हेंबर २०२५ रोजी पर्यंत दिवाळीनिमित्त जादा हंगाम वाहतुक गुज्य परिवहन भंडारा विभागामार्फत करण्यात येत असल्याने सदर कालवधीत रा. प. भंडारा विभागातील भंडारा, गोदिया, साकोली, तुमसर, तिरोडा व पवनी बसस्थानकावरून खालील प्रमाणे अतिरीक जादा वाहतुकीचे नियोजन करण्यात आलेले आहे.

जाताना व येताना
भंडारा, तुमसर व मार्ग हिंणगाघाट १५. २० जातानी व येतानी ६. १५ वाजता तुमसर, ते चंद्रपूर वेळ : सकाळी ७. ०० वाजता येताना १३. ३० वाजता तिरोडा ते शेगाव सकाळी ९. ०० वाजता येतानी ८. ०० वाजता तिरोडा ते अमरावती सकाळी ७. १५

आर्टस कॉलेज सिहोरा येथे महीला संदर्भात् जाणिव जागृती मार्गदर्शन

महासागर प्रतिनिधी
सिहोरा दि. १७ऑक्टोंबर : जागतिक बालिका दिनाचे औचित्य साधून स्थानिक आर्ट्स कॉलेज सिहोरा येथे टु जस्टीस इंडियन वेल्फेअर सोसायटी भंडारा व दामिनी पथक क्रमांक १ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने महिला संदर्भात जाणीव जागृतीपर विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.

या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सचिन चापले तर प्रमुख अतिथी सिहोरा पोलीस स्टेशनचे ठाणेदार विजय कसोधन तसेच संस्थेचे संस्थाध्यक्ष दिलीप-राव सोमनाथे प्रामुख्याने उपस्थित होते. तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून स्वयंसेवी संस्थेचे समन्वयक अमोल पानतावणे, दामिनी पथकातील महिला पोलीस दर्शना टेंभुर्णे, मंजु बांते प्रामुख्याने उपस्थित होते.

सदर जाणीव जागृती कार्यक्रमात संस्थेचे समन्वयक अमोल पानतावणे तसेच

मान्यवरांनी बालविवाह विरोध, सायबर गुन्हे, महिलांवरील गुन्हे आणि हिंसाचार, बलात्कार, महिलांची तस्करी, यासिड हल्ले, व महिलांची फसवणूक आदी संबंधित विषयावर मार्गदर्शन करण्यात आली. त्याचप्रमाणे विविध प्रकारच्या कायद्यांची जाणीव महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींना करून देण्यात आली.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व नियोजन महिला तक्रार निवारण विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. मंजुषा समर्थ यांनी केले. तर आभार प्रा. राजेश अब्बूले यांनी मानले. जाणीव जागृती मार्गदर्शनाच्या यशस्वीतेसाठी प्रा. डॉ. मनोज सरोंदे, डॉ. जयकुमार क्षीरसागर, डॉ. चंद्रशेखर भेंजे, प्रा. रेणुका पटले व दामिनी पथकाचे पोलीस कर्मचारी, प्रीती शेंडे, मुमुताज शोख, निकिता बोरकर, वंदना खेळकर, अर्चना आंबेडारे व महाविद्यालयीन शिक्षकेत्तर कर्मचारी तसेच विद्यार्थी व विद्यार्थिनींचे सहकार्य लाभले.

कोर्ट वि. मा. जिल्हा न्यायाधिश साहेब भंडारा
एम. जे. सी. क्र. १४६/२०२५ प्रो. नं: १४६८/२०२५   अर्जदार :- पंकज व. प्रल्हादराव चिरवतकर   वय ४३ वर्ष, धंदा : डॉक्टर   राह. नहर समोर, ट्रेझरी कॉलनी भंडारा तह + जिल्हा भंडारा   --- वि ---   गैरअर्जदार :- निरंक   जाहीर नोटिस   सदर जाहीर नोटिसद्वारे आम जनतेस सूचित करण्यात येते की यातील अर्जदार नामे पंकज व. प्रल्हादराव चिरवतकर, वय ४३ वर्ष, धंदा डॉक्टर, राह नहर समोर, ट्रेझरी कॉलनी भंडारा, तह + जिल्हा भंडारा यांनी त्यांची बहीण नामे कु. पूनम प्रल्हाद चिरवतकर, वय ४२ वर्ष जी बुद्धीने दिव्यांग आहे तिला वडील प्रल्हादराव चिरवतकर यांचे दिनांक १९/११/२०१९ चे मृत्यूनंतर त्यांची निवृत्ती वेतन मिळावे म्हणून उपरोक्त मा. न्यायालयात इंडियन मेटल हेल्थ अॅक्ट १९८७ चे कलम ५३ अंतर्गत गारडियन दाखला त्यांचे नावे मिळावे म्हणून प्रकरण दाखल केलेले आहे. सदर केस ही कोर्ट वि. मा. जिल्हा न्यायाधिश-२ साहेब भंडारा यांचे न्यायालयात एम.जे.सी.क्र. १४६/२०२५, पंकज चिरवतकर -विरुद्ध - निरंक याप्रमाणे दाखल केलेले असून सदर प्रकरणाची पुढील पेशी तारीख ०७/११/२०२५ ही आहे.   सबब सदर जाहीर नोटिसद्वारे आम जनतेस सूचित करण्यात येते की ज्या कुणालाही केसमध्ये काही उजर, तक्रार तसेच आक्षेप असेल आणि काही सा-गावयाचे असेल तर त्यांनी आपण स्वतः किंवा निर्विदिष्ट केलेले वकील किंवा प्रतिनिधि मार्फत पेशी तारीख ०७/११/२०२५ ला वरील न्यायालयात सकाळी १०:३० वाजता न चुकता हजर राहून आपले म्हणणे संबंधित दस्ताव-जांसह सादर करावे. तसे न केल्यास आपणस सदर प्रकरणात काहीही उजर तक्रार नाही असे गृहीत धरून एकतर्फी आदेश पारित करण्यात येईल व त्यानंतर आलेले उजर, तक्रार वा आक्षेप विचारात घेतले जाणार नाही. याची नोंद घ्यावे.   सबब आज दिनांक १३/१०/२०२५ रोजी माझी सही व ता. न्यायालयाचे शिक्क्याणीशी जाहीर प्रकाशित करण्यात येत आहे.
भंडारा   दिनांक - १३/१०/२५   अदिशान्वये. अधीक्षक (तां.वि.) कोर्ट वि. मा. जिल्हा न्यायाधिश साहेब भंडारा.

Printed, published and owned by Shrikrishna Tansukhdas Chandak; printed at Arunodaya Press, Cotton Market, Nagpur-440018 and published at Dainik Mahasagar Office, Opposite Gandhi square, Bhandara. Head Office Phone no: 0712-2767628-9373117042. **Group Editor-in-Chief and Managing Director** - Shrikrishna Tansukhdas Chandak, **Group Editor** - Sandeep Ramrao Kale, **Managing Editor** - Pankaj Shrikrishna Chandak. **Local Editor:** Suresh Laxman Kotgale, Phone-8793191213 (Responsible for editorial as per PRB act).

आर.एन.आय. नोंदणी क्रमांक २०१०/३५८०१

महासागर भंडारा

मालक, मुद्रक, प्रकाशक : श्रीकृष्ण तनसुखदास चांडक यांनी श्रीकृणोदय प्रेस, कॉर्टन मार्केट, नागपूर, ४४००१८, येथे छापून, दैनिक महासागर कार्यालय, गांधी चौक समोर, भंडारा, येथे प्रकाशित केले. **मुख्य संपादक व मॅनेजिंग डायरेक्टर :** **श्रीकृष्ण तनसुखदास चांडक, संदीप रामराव काळे, प्रबंध संपादक : पंकज श्रीकृष्ण चांडक**
स्थानिक संपादक : *सुरेश कोटगले, फोन : ८७९३१९१२१३* (पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी स्थानिक संपादकांची राहिल.)

अनुसूची - दोन
सार्वजनिक प्रयोजनाच्या स्वरूपाबाबत विवरण
प्रकल्पाचे नांव - गोसीखुर्द प्रकल्प
प्रकल्पाचे वर्णन :- नेरला उपसा सिंचन योजने अंतर्गत गडपेंढरी वितरिकेचे बांधकामाकरीता
समाजाला मिळणारे लाभ :- नेरला उपसा सिंचन अंतर्गत गडपेंढरी वितरिका येथुन पंपाद्वारे पाणी उचलून क्षेत्र सिंचनाखाली येणार आहे. तसेच सार्वजनिक पाणीपुरवठा, व उद्योगधंदे यामध्ये वाढ होणार आहे.

अनुसूची - तीन
बाधीत व्यक्तींचे विस्थापन करण्यास भाग पाडणारी कारणे:- सदर भूसंपादीत जमीनीमुळे बाधीत व्यक्ती विस्थापीत होत नसल्यामुळे विस्थापन करण्याची आवश्यकता नाही.

अनुसूची - चार
(पुनर्वसन व पुनर्वसाहत योजनेचा सारांश)
निरंक
टिप: उक्त जमिनीच्या आराखड्याचे अभिलेख उपविभागीय अधिकारी तथा भुसंपादन अधिकारी साकोली यांचे कार्यालयामध्ये निरीक्षण करता येईल.

स्थळ: साकोली
दिनांक: ०९/१०/२०२५
(सावन कुमार)
जिल्हाधिकारी
भंडारा

दक्षिण आफ्रिकेतलं दोन राष्ट्रीय उद्यानांनी मिळून तयार झालेलं त्साओ राष्ट्रीय उद्यान ही वन्य जीवप्रेमींसाठी पर्वणीच. त्साओ ईस्ट नॅशनल पार्क आणि त्साओ वेस्ट नॅशनल पार्क अशी ही दोन अभयारण्यं आहेत. केनियातल्या कोस्ट प्रांतात वसलेलं हे राष्ट्रीय उद्यान नैरोबी शहर आणि मोंबासा यांच्या मध्यभागी आहे. मोंबासाला केनियाच्या दुर्गम भागांना जोडणारा रेल्वेमार्ग याच राष्ट्रीय उद्यानातून जात असल्यामुळे त्याचे दोन भाग करण्यात आले. त्साओ ईस्ट

अतिश्रव्य राष्ट्रीय उद्यान

हे केनियातल्या सर्वात जुन्या राष्ट्रीय उद्यानांपैकी एक. १३,७४७ चौरस किलोमीटर एवढ्या प्रचंड भूभागावर पसरलेलं हे राष्ट्रीय उद्यान म्हणजे एक आश्चर्यच. त्साओ वेस्ट राष्ट्रीय उद्यानाचा विस्तार १०६५ चौरस किलोमीटर एवढ्या परिसरात झाला आहे. १९४८ च्या एप्रिल महिन्यात हे उद्यान

वाचा तर खरं

सर्वसामान्यांसाठी खुलं करण्यात आलं. या दोन्ही राष्ट्रीय उद्यानांमध्ये वैविध्यपूर्ण जंगल सफारीचा आनंद लुटता येतो. त्साओ ईस्ट राष्ट्रीय उद्यानात सिंह, काळे गेंडे, केप बफेलो, बिबटे आणि हत्ती हे प्राणी पाहता येतात. यासोबतच हिप्पोपोटेमस, जिराफ, झेब्रा, बबून असे प्राणीही इथे

आहेत. या भागात वेगवेगळ्या प्रजातींचे पक्षीही सुखाने नांदतात. म्हणूनच पक्षी निरीक्षकांसाठीही या अभयारण्यात बरंच काही आहे. ही दोन्ही अभयारण्यं सुमारे २२ हजार चौरस किलोमीटर परिसरात पसरली आहेत. केनियाचा चार टक्के भूभाग या अभयारण्यांनीच व्यापला आहे. या अभयारण्यांमधला काही भाग फक्त वन्य जीवांसाठी राखीव ठेवण्यात आला आहे. इथे पर्यटकांना जाण्यास बंदी घालण्यात आली आहे. या अभयारण्यांमध्ये जैवविविधता टिकवून ठेवण्यासाठी बरेच प्रयत्न केले जातात.

मोमोतारो

खूप वर्षांपूर्वी जपानमधील एका छोट्या गावात एक वृद्ध शेतकरी आणि त्याची बायको राहत होती. त्यांना मूल नव्हतं. एके दिवशी ती वृद्ध स्त्री नदीवर कपडे धुण्यास गेली. तिला पाण्यातून एक मोठे पीच वाहत

येताना दिसले. तिने ते घरी आणले. घरी आल्यावर ती आणि तिचा नवरा पीच कापण्यासाठी बसले. पीच उघडताच त्यातून एक गोंडस बाळ बाहेर आले. त्यांनी त्या मुलाला नाव दिलं मोमोतारो. म्हणजे 'पीचमधून जन्मलेला मुलगा' मोमोतारो जसा जसा मोठा होत गेला तसा तो खूप ताकदवान बनला. गावकरी त्याला सांगत, की दूरच्या बेटावर काही राक्षस राहतात. ते लोकांना त्रास देतात. वस्तू लुटतात. एकदा खरोखरीच त्या राक्षसांनी मोमोतारोच्या गावावर हल्ला केला आणि गावात होते नव्हते ते सारे लुटून नेले. राक्षसांशी लढून आपल्या गावातल्या लोकांच्या वस्तू परत आणायच्या असे मोमोतारोने ठरवले.

जपानी लोककथा

मोमोतारोला एक कुत्रा, एक माकड आणि एक कावळा भेटले. मोमोतारोने आपल्याजवळच्या पुऱ्या त्यांना दिल्या. त्यामुळे त्यांची मोमोतारोशी मैत्री झाली. 'राक्षसांशी लढायला आम्ही तुझ्याबरोबर येतो.' ते म्हणाले. ते चौघेही ते राक्षसांच्या बेटावर गेले. त्यांची खूप मोठी लढाई झाली.आपल्या पराक्रमाने आणि चतुराईने मोमोतारोने राक्षसांना हरवले. राक्षसांनी गावकऱ्यांचा खजिना परत दिला. विजयी मोमोतारो आपल्या मित्रांसह गावात परत आला. लोकांनी त्याला आपल्या गावाचा राजा बनवले. त्यानंतर सर्वजण सुखाने राहू लागले.

कुतुहलजनक गोरिला

गोरिला हा माणसांशी साधर्म्य साधणारा प्राणी आहे. माणूस आणि गोरिला यांच्या जनुकांमध्ये फक्त तीन टक्के फरक आहे. गोरिला हसू शकतात. त्यांना दुःख होतं. तसंच ते इतर भावभावनाही व्यक्त करू शकतात. प्रत्येक गोरिलाच्या बोट्याचे ठसेही वेगवेगळे असतात. गंमत म्हणजे प्राणीसंग्रहालयातलेच नाही तर जंगलात राहणारे गोरिलाही सांकेतिक आणि बोली भाषा आत्मसात करतात. गोरिला जवळपास दोन हजार शब्द शिकू शकतात. म्हणूनच त्यांची गणना जगातल्या बुद्धिवान प्राण्यांमध्ये केली जाते. गोरिलाच्या हातांची लांबी पायांच्या लांबीपेक्षा जास्त असते. म्हणूनच गोरिला चार पायांवर चालणं पसंत करतात. हा प्राणी माणसांप्रमाणे दोन पायांवरही चालू शकतो. पण हात आणि पाय या दोहोंचा वापर करून चालल्यामुळे त्यांना शरीराचं संतुलन साधता येतं. शिवाय झाडावर किंवा उंचवट्यावर चढणं सोपं जातं. गोरिला समूहात राहतात. एका समूहात साधारणपणे दहा गोरिला असतात. गोरिलांच्या समूहाला 'ट्रूप' म्हटलं जातं.

रंजक न्यान

माणसाच्या गर्भातल्या बाळची पूर्ण वाढ व्हायला नऊ महिने लागतात तर गोरिलाची मादी ८.५ महिन्यांनी बाळाला जन्म देते. प्रौढ गोरिला दिवसाला साधारणपणे ४० पाउंड अन्न खातो. गोरिला आणि माणसांच्या जनुकांमध्ये साम्य असल्यामुळे माणसांना होणारे बरेचसे विकार गोरिलांनाही जडू शकतात. म्हणूनच गोरिला सफारीमध्ये गोरिला आसपास असतील तर तोडावर हात ठेऊन खोकण्याचा किंवा शिकण्याचा सल्ला दिला जातो. गोरिलाची मादी पिल्लू तीन वर्षांचं होईपर्यंत काळजी घेते.

मोठं झाल्यावर कोण होणार, असं विचारल्यावर तुमच्यातले बरेचजण डॉक्टर, इंजिनिअर, बँक अधिकारी, सीए, एमबीए असं काही तरी सांगतात. पण मुलांनो, आज करिअरचे अनेक पर्याय उपलब्ध झाले आहेत. तुम्हाला या नेहमीच्या वाटेवर न चालता वेगळं काही करायचं आहे का? मग या पर्यायांचा नक्की विचार करा.

► तुम्हाला राजकारणात रस असेल तर पॉलिटिकल कॅम्पेन मॅनेजर म्हणून काम करता येईल. हे काम वाटवं तितकं सोपं नाही. यासाठी तुम्हाला बरंच डोकं चालवावं लागतं. एखाद्या पक्षाची राजकीय मोहीम यशस्वी करून दाखवण्यासाठी निरनिराळ्या कल्पना लढवाव्या लागतात. अनेकदा तणावाची परिस्थिती हाताळावी लागते. या क्षेत्रात काम करण्यासाठी तुमच्याकडे संवादकौशल्य असायला हवं. तसंच पॉलिटिकल सायन्स या विषयाचा अभ्यास करता येईल.

► इमोशनल इंटेलिजन्स डिझायनर म्हणूनही काम करता

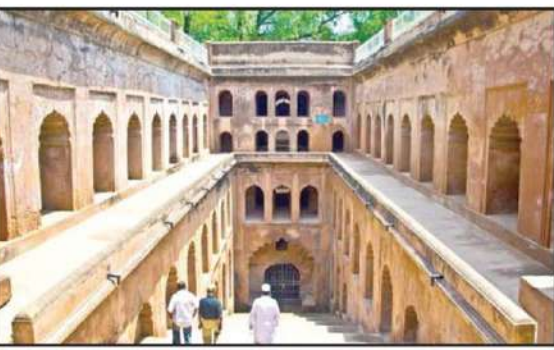
करिअर... वेगळ्या वाटांवरचं

येईल. कॉम्प्युटर सायन्स किंवा सायकॉलॉजी या विषयांचं ज्ञान घेऊन तुम्हाला पुढे जाता येईल. सायकॉलॉजी हा विषय घेऊन पदवी घेता येईल. तसंच या विषयात उच्च शिक्षणही घेता येईल.

► सध्याच्या काळात प्रत्येकालाच स्मार्ट घरं हवी असतात. म्हणूनच गृहसजावटीला प्रचंड महत्त्व आलं आहे. तुमच्यात कल्पकता, कलात्मकता असेल, घराच्या सजावटीच्या विविध कल्पना असतील तर क्रिएटिव्ह होम डेकोर क्षेत्राकडे वळता येईल. या क्षेत्रात काम करण्यासाठी विशिष्ट पदवीची गरज नसते. आंगभूत कौशल्यांच्या बळावर तुम्ही या क्षेत्रात पुढे जाऊ शकता.

मिर्झमैत्रिणीनो, लखनऊ ही उत्तर प्रदेशची राजधानी. या शहराला खूप मोठा इतिहास आहे. लखनऊ नवाबांचं शहर म्हणूनही ओळखलं जातं. इथले लोक पाहुण्यांचं खूप छान स्वागत करतात. चला तर, मग लखनऊची सफर करू या. लखनऊ हे सीसीटीव्हीचं भारतातलं पहिलं शहर आहे. या शहरात अनेक सीसीटीव्ही बसवण्यात आले आहेत. संपूर्ण शहरात जवळपास चार हजार सीसीटीव्ही आहेत. लखनऊ शहर १८५७ च्या उठावाच्या प्रमुख केंद्रांपैकी एक. ब्रिटिशांविरुद्धचा हा उठाव लखनऊपासून कानपूरपर्यंत आणि नंतर पुढे बंगालपर्यंत पसरला. लखनऊमध्ये खाण्यापिण्याची चंगळ असते. माखन मलई, शाही तुकडा, मलई की गिल्टोरी, गुलाबी चाय आणि लखनवी पान हे पदार्थ खूपच प्रसिद्ध आहेत. त्यामुळे खवय्यांसाठी लखनऊला जाणं ही खूप मोठी पर्वणी ठरते. या शहरात अनेक ऐतिहासिक प्रेक्षणीय स्थळं आहेत. शाही बावली ही राजेशाही विहिरी इथे आहे. गुजरात आणि राजस्थानमध्ये अशा अरंसंख्य विहिरी पहायला मिळतात. शाही बावली हे लखनऊचं खास आकर्षण आहे. इथल्या विविध इमारतींवरची स्थापत्य कला बघण्यासारखी आहे.

सफर शहरांची

वीणा

भारतीय संगीतपरंपरेत वीणा या वाद्याला खूप सन्मान दिला जातो. देवी सरस्वतीच्या हातात वीणा असते. त्यामुळे तिला सांस्कृतिक आणि धार्मिक महत्त्व आहे. वीणा हे अत्यंत प्राचीन वाद्य आहे. वीणेचे विविध प्रकार आहेत. सारंगी वीणा, रवि वीणा, तात वीणा आणि रास वीणा. प्रत्येक प्रकाराची लांबी, स्वर आणि वाजवण्याची पद्धत वेगळी असते. वीणा वाजवण्यासाठी तारांना बोटोनी किंवा सुईसार'या साधनांनी स्पर्श केला जातो.मंदिरांमध्ये आणि संगीत मैफलीत वीणेचा वापर केला जातो. अनेक महान संगीतज्ञांनी वीणेसह संगीताच्या उत्कृष्टरचना सादर केल्या आहेत.

वीणेचे सारस्वती वीणा आणि रुद्र वीणा असे दोन महत्वाचे प्रकार आहेत. देवी सरस्वती यांच्या हातातील वाद्य म्हणून याला सारस्वती वीणा म्हणतात. ही वीणा मोठी आणि लाकडी असते. एका टोकाला मोठा भोपळ्यासारखा भाग असतो. त्याला तुंबा म्हणतात. या वीणेला ४ मु'य आणि ३३ंकारासाठी अशा ७धा तूच्या तारा असतात. वीणा बसून मांडीवर ठेवून वाजवली जाते. रागांची अभिव्यक्ती गोड, मृदू आणि लयबद्ध असते. डॉ. जयंती कुमारेश, राजेश वैद्य, डी. बालकृष्ण हे सारस्वती वीणावादक आहेत. भगवान शंकरांनी रुद्र वीणानिर्माण केल्याची आ'यायिका आहे. लांबबांबू किंवा लाकडी दांड्याला दोन मोठे भोपळे म्हणजेच तुम्बे जोडलेले असतात. साधारण २४ पट्ट्या आणि ७ तारा असतात. आकाराने मोठी व जड असते. ही वीणा गळ्यात अडकवून किंवा पायावर ठेवून वाजवली जाते. बहाऊद्दीन डागर, झिया मोईनुद्दीन डागर, असद अली खान हे प्रसिद्ध रुद्रवीणा वादक आहेत.

वाद्यांची ओळख

दोस्त हे मस्त

भीतीदायक कोमोडो ड्रॅगन

कोमोडो ड्रॅगन नावाचा एक प्राणी आहे. इंडोनेशियातल्या कोमोडो, रिंका, फ्लोर्स आणि गिल मोतांग या बेटांवर तो आढळतो. कोमोडो ड्रॅगन हा पालीच्या प्रजातीचा प्राणी आहे. या प्राण्याची लांबी जवळपास १० मीटर असते. त्याचं वजन १३६ किलोपर्यंत असू शकतं. कोमोडो ड्रॅगन ही जगातली सर्वात वजनदार पालीची प्रजाती आहे. हा प्राणी खूप भयानक दिसतो. तो वेगवेगळ्या प्रकारचे प्राणी खातो. एका वेळी तो भरपूर खाऊ शकतो. कोमोडो ड्रॅगन भीतीदायक असले तरी प्रत्यक्षात खूप खेळकर असतात.

खादाडी

मस्त मसाला इडली

दोस्तांनो, संध्याकाळची किंवा सकाळी केलेली इडली उरली असेल तर त्यापासून मस्तपैकी मसाला इडली बनवता येईल. इडलीचे छोटे तुकडे करा. थोडा कांदा चिरून घ्या. हिरवी मिरची, लसूण, आलं, तिखट, मीठ असं साहित्य घ्या. आता एका कढईत तेल घाला. गरम झाल्यावर थोडी मोहरी (राई) घाला. राई तडतडली की त्यात कांदा घालून परता. आलं आणि लसूण कुटून घ्या. ते घाला. हिरवी मिरची, तिखट, मीठ घाला. मग इडलीचे तुकडे घालून नीट मिक्स करा. वरून कोथिंबिर घाला. तुमची मसाला इडली तयार आहे!

स्टडी टिप्स

आता सरावावर भर द्या...

दोस्तांनो, परीक्षा जवळ येऊ लागली की खूप ताण येतो. पण या दिवसात नवं काही तरी शिकण्याच्या फंदात पडू नका. आधी केलेल्या अभ्यासाची उजळणी करा. महत्वाच्या धड्यांवर भर द्या. नव्या विषयांचा अभ्यास करताना जास्त ताण येऊ शकतो. अखेरच्या टप्प्यात सरावावर भर द्या.

योगा

चेहरा ठेवा मस्त!

मुलांनो, काहीजणांचा चेहरा खूप फुगीर किंवा जाड दिसतो. त्यांना दोन हनुवट्या असल्यासारखं वाटतं. गळ्यालगतही फॅट्स असतात. यामुळे आपलं व्यक्तिमत्त्व चांगलं दिसत नाही. काही योगासनं करून चेहऱ्यावरचे फॅट्स कमी करता येतील. 'सिंहाच्या चेहऱ्यासारखा' व्यायाम केल्यामुळे तुमचा चेहरा बारीक दिसू शकतो. यासाठी मोठा 'आ' करा. जीभ बाहेर काढा. श्वास बाहेर सोडत रहा. डोळे मोठे करा. दोन ते तीन मिनिटं याच स्थितीत थांबा. मग मांडी घालून बसा आणि दीर्घ श्वास घ्या. हा व्यायाम नियमितपणे करा.

नागपूरच्या शिव अग्रवालने पटकावले गोल्फ लीग फायनलचे सुवर्णपदक

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १७ :

उपराजधानीतील एका औषध उत्पादक कंपनीचे संचालक शिव अग्रवाल यांनी जर्मनीच्या बर्लिन फॉरस्टमधील ओशबर्गहोफ गोल्फ केंद्री अँड क्लब येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय गोल्फ लीग फायनलचे विजेतेपद पटकावले.

जर्मन कार उत्पादक मर्सिडीज बेंझने आयोजित केलेल्या आंतरराष्ट्रीय गोल्फ लीग अंतर्गत, ६० वेगवेगळ्या देशांतील ६० हजारांहून अधिक गोल्फपटूंनी आपापल्या देशांतून भाग घेतला. त्यापैकी १८० खेळाडूंनी जर्मनीमध्ये झालेल्या वर्ल्ड गोल्फ लीग फायनलमध्ये वैयक्तिक अंतिम फेरी जिंकून भाग घेतला.

तत्पूर्वी पुण्यात झालेल्या राष्ट्रीय अंतिम फेरीत विजय मिळवल्यानंतर, शिव अग्रवालने जर्मनीमध्ये झालेल्या वर्ल्ड फायनलमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले. मुळ मुंबई निवासी शीव अग्रवाल यांनी त्यांच्या प्रतिस्पर्ध्यांना पराभूत करून ऐतिहासिक विजय नोंदवला. गेल्या २४ वर्षांत भारतासाठी ही एक उल्लेखनीय कामगिरी मानली जात असून, गोल्फमध्ये भारत आणि नागपूरसाठी अभिमानाचा क्षण आहे.

साडेतीन वर्षीय चिमुकलीचा विषारी कफ सिरफमुळे मृत्यू

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १७ :

विषारी कफ सिरफमुळे मध्य प्रदेशातील छिंदवाडा जिल्ह्यात मुलांच्या मृत्यूचे सत्र सुरूच आहे. छिंदवाडा जिल्ह्यातील चौरई परिसरातील आणखी एक साडेतीन वर्षाची निष्पाप बालिका, अंबिका विश्वकर्मा, हिचा नागपूरमध्ये उपचारारम्यान मृत्यू झाला.

या मृत्यूमुळे मध्य प्रदेशात विषारी सिरप प्रकरणांमुळे बळी पडलेल्या मुलांचा आकडा आता २६ वर पोहोचला आहे. सध्या आणखी दोन

मुले नागपूरच्या रुग्णालयांमध्ये मृत्यूशी झुंज देत आहेत.

चौरई तालुक्यातील ककई बिल्वा गावची अंबिका विश्वकर्मा हिच्यावर गावाकडे उपचार करूनही प्रकृतीत सुधारणा न झाल्याने तिला १४ सप्टेंबर रोजी नागपूर येथील एका खासगी रुग्णालयात दाखल केले. महिनाभरापासून तिच्यावर उपचार सुरू होते बुधवारी सकाळी अंबिकाने अखेरचा श्वास घेतला. नागपुरात मृत्युमुखी पडलेली ही १८ वी केस असून, सर्व मृत बालके मध्यप्रदेशातील आहेत.

पारंपारिक दिवाळी सजावट, सांस्कृतिक सादरीकरणे आणि राजनैतिक दलांचे प्रतिनिधी, सरकारी अधिकारी आणि व्यावसायिक नेत्यांमधील नेटवर्किंगसह, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर मुंबई (WTC मुंबई) ने ऑल इंडिया असोसिएशन ऑफ इंडस्ट्रीज (AIAI) च्या सहकार्याने विश्व व्यापार केंद्र मुंबई येथे एक उत्साही आणि प्रतिष्ठित राजनैतिक दिवाळी उत्सव आयोजित केला, ज्यामध्ये ४० हून अधिक देशांतील राजनैतिक आणि मान्यवरांना एकत्र आणून दिवाळीचा उत्साह साजरा केला गेला. या उत्सवात आंतर-सांस्कृतिक संवाद आणि जागतिक सहभागासाठी एक व्यासपीठ उपलब्ध झाले.

या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुण्या म्हणून प्रसिद्ध बँकर, सामाजिक कार्यकर्त्या आणि कलाकार श्रीमती अमृता फडणवीस उपस्थित होत्या. त्यांनी दिवाळीच्या वैश्विक आणि आनंदी भावनेबद्दल मनोगत व्यक्त केले. आपल्या

महाराष्ट्र शासनाने महत्वाकांक्षी निर्णय घेऊन २०१५ च्या अधिनियमानुसार महाराष्ट्र अँक्युपॅन्डर परिषद स्थापन केली आहे. या अधिनियमांतर्गत शासनाने राज्यात अँक्युपॅन्डर विकित्सा

पदविका अभ्यासक्रम करण्याचा क्रांतिकारक निर्णय घेतला आहे. देशात या स्वरूपाचा अभ्यासक्रम सुरू करणारे महाराष्ट्र हे पहिले राज्य आहे. याच अनुषंगाने महाराष्ट्र अँक्युपॅन्डर परिषदेचे अध्यक्ष डॉ. रुमी बेरामजी यांच्याशी आजचा साप्ताहिक संवाद.

अँक्युपॅन्डर परिषदेच्या पदविका अभ्यासक्रमाचे स्वरूप कसे असेल?

■ परिषदेने शासन आणि अधिनियमाप्रमाणे प्राप्त अधिकारानुसार २०२४-२५ पासून हा अभ्यासक्रम सुरू केला आहे. या अभ्यासक्रमाची पाठ्यक्रमरचना आणि पात्रता निकष महाराष्ट्र शासन आणि महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ नाशिक यांनी मेनी केलेले आहेत. सन २०२४-२५ मध्ये मान्यता प्राप्त १४ संस्थांमध्ये एकूण ४२३ विद्यार्थी प्रवेशित झाले असून त्यापैकी ३२४ विद्यार्थी प्रथम सत्र परीक्षेत यशस्वी झाले आहेत.

ही परीक्षा विद्यापीठ मान्य अभ्यासक्रमानुसार १६ ते २० जुलै २०२५ रम्यान परिषदेमार्फत आयोजित करण्यात आली होती. द्वितीय सत्राचे वर्ग १ सप्टेंबर पासून सुरू झालेले आहेत. तसेच २०२५-२६ या वर्षासाठी परिषदेने १८ संस्थांना मान्यता दिली आहे

अँक्युपॅन्डर उपचार पद्धतीचे महत्व नेमके काय आहे?

■ अँक्युपॅन्डर ही अतिप्राचीन परंतु शास्त्राधिष्ठित आणि आधुनिक

जागतिक व्यापार केंद्रातर्फे दिवाळीसाठी प्रकाश आणि एकतेचा उत्सव

लोकरंग

भाषणात, त्यांनी दिवाळीचे वर्णन 'प्रकाशाचा सण, सीमा ओलांडणारा सण, एक मजबूत संदेश देणारा सण' असे केले. हा सण कुटुंबे आणि समुदायांना उत्सवाच्या भावनेने एकत्र आणतो. त्याचप्रमाणे, हा कार्यक्रम राजनैतिक समुदायाला उत्सवाच्या भावनेने एकत्र आणतो, एकूण विकासासाठी

महाराष्ट्र अँक्युपॅन्डर परिषद राबविणार विद्यार्थ्यांसाठी जनजागृती अभियान

■ साप्ताहिक संवाद :

केले जातात. यामुळे शहराबरोबरच ग्रामीण भागात देखील अँक्युपॅन्डरचा मोठ्या प्रमाणावर स्वीकार होत आहे. जगातील १२० देशांमध्ये हि पद्धती जागतिक आरोग्य संघटनेच्या मान्यतेसह पायली जाते. चीनमध्ये हि प्रमुख वैद्यकीय उपचार पद्धती मानली जाते. मात्र अद्याप आपल्या देशात या उपचार पद्धतीचा अजूनही पाहिलेले तितका प्रचार आणि प्रसार झालेला नाही.

म्हणूनच शासनाने या परिषदेची स्थापना केली आहे.

अँक्युपॅन्डर उपचार पद्धतीच्या प्रसारासाठी परिषद जनजागृती अभियान राबविणार आहे त्याबद्दल?

■ परिषदेने सुरू केलेल्या पदविका अभ्यासक्रमाची माहिती विद्यार्थी आणि पालक यांचेपर्यंत पोहचविण्यासाठी परिषद राज्यभर अँक्युपॅन्डर उपचार आणि पदविका अभ्यासक्रमाचा प्रसार आणि प्रचार करण्यासाठी विद्यार्थी आणि पालक जनजागृती अभियान राबविणार आहे. या अभियानांतर्गत मान्यताप्राप्त संस्थेच्या माध्यमातून विविध उपक्रम आयोजित करण्यात येणार आहेत. यामध्ये जनजागृती शिबिरे, आरोग्य मार्गदर्शन सत्रे, वृत्तपत्र, दूरदर्शन, आणि विविध सोशल मीडिया माध्यमातून प्रसार करण्यात येणार असून विविध शैक्षणिक संस्था, शिक्षणाधिकारी आणि आरोग्य विभागाशी समन्वय साधला जाणार आहे. या अभ्यासक्रमासाठी अधिकाधिक विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेण्यासाठी प्रवृत्त करणे हा या अभियानाचा मुख्य उद्देश आहे.

गार्डन, टिंबर ट्रेल, बटरफ्लाय पार्क गार्डन इ.पंजाबचे पॅरिस म्हणून ओळखले जाणारे कपूरथला पर्यटकांना आकर्षित करते. याच ठिकाणी 1499 मध्ये गुरु नानक यांना जन्म झाले.

जगतजीत पॅलेस, जगतजीत क्लब, एलिसी पॅलेस, पंज मंदिर, कांजली, वेटलॅंड, शालीमार गार्डन, निहाल पॅलेस, स्टेट गुरुद्वारा आणि

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

खासदार सांस्कृतिक महोत्सवाचे ७ नोव्हेंबर रोजी उद्घाटन

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १७ :

केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी यांच्या संकल्पनेतून २०१७ साली खासदार सांस्कृतिक महोत्सवाला प्रारंभ झाला होता. यंदाचे हे महोत्सवाचे दहावे पर्व आहे. वर्षागणिक त्याचे स्वरूप अधिक भव्य होत आहे. मागील वर्षी दोन कोटी लोकांनी प्रत्यक्ष व सोशल माध्यमांवर महोत्सवातील विविध कार्यक्रमांचा आस्वाद घेत उच्चांक गाठला. दोन विक्रमांची नोंद करणारा हा महोत्सव देशातला सर्वात मोठा सांस्कृतिक महोत्सव म्हणून गणला जाऊ लागला आहे.

यावर्षी, खासदार सांस्कृतिक महोत्सव २०२५ चे आयोजन येत्या, ७ ते १८ नोव्हेंबर दरम्यान हनुमाननगरातील क्रीडा चौक येथील ईश्वर देशमुख शारीरिक शिक्षण महाविद्यालयाच्या पटांगणावर करण्यात येणार आहे.

सकाळ व संध्याकाळ अशा दोन सत्रात होणाऱ्या या महोत्सवात धार्मिक व सांस्कृतिक कार्यक्रमांची मेजवानी नागपूरकरांना मिळणार असून राष्ट्रीय-आंतरराष्ट्रीय खातीच्या कलाकारांसोबतच स्थानिक कलाकार देखील आपली कला सादर करतील, पत्रकार परिषदेत केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी यांनी यासंदर्भात शुक्रवारी घोषणा केली.

मंचावर पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे, कृष्णा खोपडे, प्रवीण दटके, अॅड. सुखेताई कुंभारे, डॉ. भूषणकुमार उपाध्याय, डॉ. उर्पद कोठेकर, दयाशंकर तिवारी, यांच्यासह खासदार सांस्कृतिक महोत्सव समितीचे अध्यक्ष प्रा. अनिल सोले व इतर पदाधिकारी उपस्थित होते.

उद्घाटनाचा भव्य सोहळा

यंदाच्या खासदार सांस्कृतिक महोत्सवाचे उद्घाटन ७ नोव्हेंबर रोजी सायंकाळी ६.३० वाजता आध्यात्मिक गुरू व श्रीराम

जन्मभूमी तीर्थक्षेत्र ट्रस्टचे कोषाध्यक्ष प.पू. स्वामी गोकुलदेव गिरी जी महाराज यांच्या हस्ते होणार आहे. चाणक्य, सम्राट पृथ्वीराज यासारख्या कलाकृतींच्या माध्यमातून भारतीय संस्कृती, इतिहास आणि परंपरांना घरोघर पोहोचवणारे लेखक व दिग्दर्शक पद्मश्री डॉ. चंद्रप्रकाश द्विवेदी यांचीही उपस्थिती राहिल.

उद्घाटन कार्यक्रमानंतर प्रसिद्ध अभिनेते आशुतोष राणा यांची प्रमुख भूमिका असलेलं नाटक हमारे राम याची प्रस्तुती होणार आहे. प्रभू श्रीराम यांच्या जीवनावर आधारित या नाटकामध्ये आशुतोष राणा यांनी रावणाची भूमिका साकारली आहे.

सहा लाईव्ह इन कॉन्सर्ट्स

खासदार सांस्कृतिक महोत्सवात ८ नोव्हेंबर रोजी गायक व संगीतकार विशाल मिश्रा यांची लाईव्ह इन कॉन्सर्ट होणार आहे. १२ तारखेला युवा गायक अखिल सचदेवा, १४ तारखेला संगीतकार विशाल भारद्वाज व गायिका रेखा भारद्वाज तर १६ तारखेला श्रेया घोषाल यांची लाईव्ह इन कॉन्सर्ट होईल.

१७ तारखेला लोकप्रिय गायक व संगीतकार शंकर महादेवन यांची लाईव्ह इन कॉन्सर्ट होणार आहे. कोट्यवधी स्वयंसेवकांसाठी प्रेरक असलेली काही

निवडक संघ गीते शंकर महादेवन यांनी नव्याने संगीतबद्ध केली असून ते यावेळी या संघगीतांसोबतच काही देशभक्तीपर गीते सादर करतील. १८ तारखेला समारोपाच्या दिवशी प्रसिद्ध मराठी संगीतकार जोडी अजय-अतुल यांची लाईव्ह इन कॉन्सर्ट होईल.

पयूजन, हास्यजत्रा आणि कविसंमेलन

९ तारखेला होणाऱ्या पयूजन या विविध वाद्यांचा संगम असलेल्या कार्यक्रमाला आंतरराष्ट्रीय खातीचे बासरी वादक रोणू मजुमदार, संस्कार भारतीचे अखिल भारतीय अध्यक्ष व प्रसिद्ध व्हायोलिन वादक मंजुनाथ महादेवप्पा, प्रसिद्ध तालवादक तौफिक कुरेशी यांच्यासह विक्रम घोष, सितार व सतूरवादक स्वीकार सुनील कट्टी, मनीष कुळकर्णी, अतुल रिंगिंग व श्रीदर पायेंसारथी यांचा सहभाग राहणार आहे.

११ तारखेला 'महाराष्ट्राची हास्यजत्रा' हा अत्यंत लोकप्रिय मराठी विनोदी कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला असून यात प्राज्ञता माळी, सई ताम्हणकर, प्रसाद ओक, समीर चौगुले, नम्रता संभेराव, गौरव मोरे इत्यादी कलाकारांचा सहभाग राहणार आहे.

१५ रोजी अखिल भारतीय हिंदी कविसंमेलन होणार असून त्यात हरिओम

पंवार, दिनेश बावरा, सुदीप भोला अर्किता सिंह, तेजनारायण शर्मा व अमन अक्षर हे कवी सहभागी होतील.

संत परंपरेचा जागर

वंदनीय राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या जीवनावर आधारित २ हजार कलाकारांचा सहभाग असलेला राष्ट्रसंतांची जीवनगाथा हा दृक श्राव्य स्वरूपाचा संगीतमय कार्यक्रम १० तारखेला होणार असून १५ तारखेला बालकला अकादमी निर्मित संत ज्ञानेश्वरांच्या ७५० वा जयंती उत्सवानिमित्ताने ज्ञानियांचा राजा हा कार्यक्रम सादर केला जाणार आहे.

यात नागपुरातील ४०० हून अधिक बालकलाकारांचा यात सहभाग राहील. संस्कार भारतीचा मिट्टी के रंग : भारत की लोकसंस्कृती की संगीत नृत्यमय गाथा हा कार्यक्रम १३नोव्हेंबर रोजी सादर होईल.

गीता पठणासह भक्तीचा जागर

खासदार सांस्कृतिक महोत्सवात ८ ते १७ नोव्हेंबर या कालावधीत दररोज सकाळी ७ ते ८.३० वाजेदरम्यान जागर भक्तीचा हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला आहे. या उपक्रमाची सुरुवात गीता पठणाने होणार असून यात ५ वी ते १२वी इयत्तेतील ५०,००० हून अधिक विद्यार्थी एकाच ठिकाणी एकत्र येऊन भगवद्गीतेचा १२वा,

१५वा आणि १६वा अध्याय सामूहिकरित्या पठण करतील. यावेळी नितीन गडकरी यांच्या हस्ते गीता पठण कार्यक्रमाचा लोमोचे अनावरण करण्यात आले.

याशिवाय, श्रीराम रक्षा व मारुती स्तोत्र पठण, शिवमहिम्न पठण, श्री गणपती अथर्वशीर्ष स्तोत्र पठण, श्री हरिपाठ पठण, श्री गजानन विजय ग्रंथ २१ वा अध्याय पठण, श्री विष्णू सहस्रनाम पठण, हनुमान चालिका व सुंदरकांड पठण, परित्देशना (महा परित्राण पाठ) आणि श्री पुरुष सुक्त श्री सुक्त पठण यांचा समावेश राहणार आहे.

क्युआर कोड स्कॅन करा पासेस मिळवा

कोणत्याही अडथळ्याविना महोत्सवाचा आनंद घेण्यासाठी क्युआर कोडद्वारे मोफत पासेस उपलब्ध करून देण्यात येणार आहेत. जाहिराती, हॉर्डिंग्ज इत्यादी प्रसिद्धी साधनांवर असलेला क्युआर कोड स्कॅन केल्याबरोबर www.khas-darmahotsav.com हे संकेतस्थळ सुरू होईल व तेथून त्या-त्या दिवसाची मोफत पास प्राप्त करता येतील.

खासदार सांस्कृतिक महोत्सवाला नागपूरकरांनी भरभरून प्रतिसाद द्यावा, असे आवाहन सांस्कृतिक महोत्सव आयोजन समितीचे अध्यक्ष प्रा. अनिल सोले, उपाध्यक्ष डॉ. गौरीशंकर पाराशर, अशोक मानकर, दिलीप जाधव, सचिव जयप्रकाश गुप्ता, कोषाध्यक्ष प्रा. राजेश बागडी, सदस्य बाळासाहेब कुलकर्णी, हाजी अब्दुल कदीर, सारंग गडकरी, अविनाश घुसे, डॉ. दीपक खिरवडकर, संदीप गवई, संजय गुळकरी, रेणुका देशकर, गुड्डू त्रिवेदी, किशोर पाटील, चेतन कायरकर, आणि वांदिले, भोलानाथ सहारे, अॅड. नितीन तेलंगोटे, मनिषा काशीकर, विजय फडणवीस, महेंद्र राऊत, दिलीप गौर, शैलेश ढोबळे यांनी केले आहे.

भुजबळांची समजूत काढली, पण त्यांचा संभ्रम कायम...

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. १७ :

हैदराबाद गॅझेटियर लागू करण्यासाठी सरकारने काढलेल्या जीआरमुळे ओबीसी समाजावर कोणताही अन्याय होणार नसल्याचा दावा राज्याचे महसूल मंत्री तथा मंत्रिमंडळच्या ओबीसी उपसमितीचे अध्यक्ष चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी शुक्रवारी केली. या मुद्यावर मो मंत्री छान भुजबळ यांची समजूत काढल्याचेही ते यावेळी म्हणाले.

बावनकुळे शुक्रवारी पत्रकारांशी संवाद साधताना म्हणाले, मी छान भुजबळ यांची मंत्रिमंडळच्या उपसमितीत समजूत काढली. या जीआरमुळे ओबीसी समाजावर कोणताही अन्याय होणार नाही हे आम्ही त्यांना पटवून देण्याचा प्रयत्न केला. पण त्यांचे संभ्रम आहेत. आमच्या सरकारकडून एकही चुकीचे काम होणार नाही. ओबीसी समाजाच्या ताटातले कुणीही काहीही काढणार नाही, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

काळी दिवाळी साजरी करण्याची वेळ

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १७ :

अतिवृष्टी ग्रस्त शेतकऱ्यांना दिवाळी पूर्वी मदत मिळण्याची आता शक्यता नाही. राज्यातील शेतकऱ्यांची दिवाळी ही काळी दिवाळी म्हणून साजरी करावी लागेल अशी परिस्थिती सरकारने शेतकऱ्यांवर आणली आहे. आता जो कापूस निघतो आहे त्याला केंद्र सरकारने परवानगी दिलेली नाही, वडेड्रीवार यांनी म्हटले आहे.

ते म्हणाले की, शेतकऱ्यांना साडेतीन लाख रुपये देऊ हा सरकारचा ३ वर्षांचा कार्यक्रम आहे. जर ३ वर्षे शेतकरी जमिनीची दुरुस्ती करत राहिल तर तो खाणार आणि जगणार कसा? दिवाळीपूर्वी मदत होईल असे आता वाटत नाही. शेतकऱ्यांनी काळी दिवाळी साजरी करावी का? असा सवाल त्यांनी यावेळी उपस्थित केला.

हवाईदल प्रमुख ए. पी. सिंग यांनी स्पष्ट केली दिशा

■ महासागर प्रतिनिधी
नागपूर, दि. १७ :

स्वदेशी तंत्रज्ञान विकासाद्वारे क्षमता वाढवण्यासोबतच स्वावलंबन आणि स्वदेशीकरणाचा अवलंब करून परदेशी अवलंबित्व कमी करण्यावर भर दिला जाईल, असे प्रतिपादन हवाईदल प्रमुख एअर ऑफिसर कर्मांडिंग-इन-चार्ज एअर मार्शल व्ही. के. गर्ग यांनी त्यांचे स्वागत केले. आगमनानंतर, हवाई दल प्रमुखांना औपचारिक गार्ड ऑफ ऑनर देण्यात आला. 'स्वदेशी तंत्रज्ञान विकासाद्वारे क्षमता वाढवणे' या संकल्पनेवर हे कॉन्क्लेव्ह आयोजित करण्यात

आले होते.

या बैठकीत प्रमुख ऑपरेशनल, देखभाल आणि लॉजिस्टिक्स आढ्यांनावर चर्चा झाली. हवाई दल प्रमुखांना परदेशी मूळ उपकरण उत्पादकांवरील अवलंबित्व कमी करणे, प्रणालीची विश्वासार्हता वाढवणे, आयुष्यमान वाढवणे, पुरवठा साखळी कार्यक्षमता आणि तांत्रिक नवोपक्रम वाढवणे या उद्देशाने देखभाल कर्मांडच्या उपक्रमांबद्दल माहिती देण्यात आली.

शुभ दिपावली

भारतीय जनता पार्टी रामटेक विधानसभा सर्व पदाधिकारी व कार्यकर्ते यांचे तर्फे

धनतेरस.महालक्ष्मीपुजन.भाऊबीज

निमित्त आपणांस व आपल्या परिवारास मंगलमय शुभेच्छा!

डी मल्लिकार्जुन रेड्डी

माजी आमदार रामटेक विधानसभा

पंजाबची जमीन अतिशय सुपीक आहे. म्हणूनच हे राज्य विशेषतः शेतीसाठी ओळखले जाते. पंजाबमध्ये डोंगर आणि समुद्र नसला तरी पाहण्यासारखे खास अनेक ठिकाणे आहेत. अमृतसर हे पंजाबचे प्रमुख पर्यटन स्थळ आहे.

अमृतसरचे नाव घेताच सुवर्ण मंदिराची प्रतिमा मनात निर्माण होते. अमृतसरमधील सुवर्ण मंदिर अतिशय सुंदर आहे. हे शहर जालियनवाला बाग हत्याकांड आणि वाघा बॉर्डरसाठी प्रसिद्ध आहे.चंदीगढ ही पंजाब आणि हरियाणा या दोन्ही देशांची राजधानी आहे. चंदीगढची प्रमुख पर्यटन स्थळे म्हणजे रॉक गार्डन, सुखना तलाव, शांती कुंज, मोर्नी हिल्स,

छतबीर प्राणीसंग्रहालय, रोझ गार्डन, सरकारी संग्रहालय आणि आर्ट गॅलरी, सरकारिया कॅन्टस

गार्डन, टिंबर ट्रेल, बटरफ्लाय पार्क गार्डन इ.पंजाबचे पॅरिस म्हणून ओळखले जाणारे कपूरथला पर्यटकांना आकर्षित करते. याच ठिकाणी 1499 मध्ये गुरु नानक यांना जन्म झाले.

जगतजीत पॅलेस, जगतजीत क्लब, एलिसी पॅलेस, पंज मंदिर, कांजली, वेटलॅंड, शालीमार गार्डन, निहाल पॅलेस, स्टेट गुरुद्वारा आणि

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार हॉल, बीर मोती बाग अभयारण्य इत्यादी ठिकाणे आहेत.

मंदिर, आशापूर्णी मंदिर, काठगढ मंदिर, नूरपूर किल्ला, रणजीत सागर धरण, हायड्रोलिक रिसर्च स्टेशनला भेट देऊ शकता. पटियालामध्ये तुम्हाला अनेक पर्यटन स्थळे पाहायला मिळतील.

पटियालातील मोतीबाग पॅलेस, फोर्ट अर्झॉन, रंग महाल आणि शीश महाल, काली मंदिर, दरबार ह